

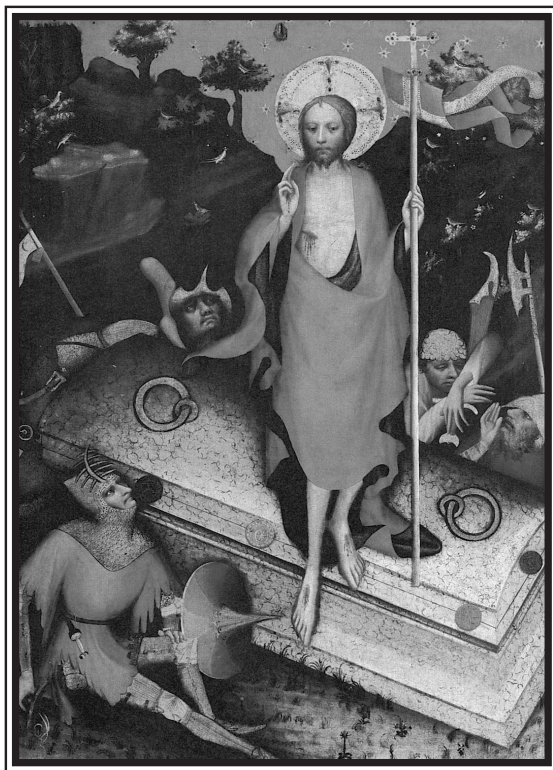
MARTINSKÝ Evanjelik

2006/1-2

ROČNÍK 13

Pozdravujeme vás, sestry a bratia, v mene Božom,
oblúbeným veľkonočným pozdravom
Jána Bohdana Hroboňa:

*Christos voskres! Vo istinno voskres!
Kristus vstal z mŕtvych! Celkom určite vstal z mŕtvych!*

*Evanjelický a. v. cirkevný zbor,
Biblická škola a Evanjelická základná škola v Martine
želajú všetkým svojim členom, priateľom a priaznivcom,
milým sestram a bratom doma i v zahraničí
radostnú a pokojnú Veľkú noc 2006*

MODLITBA

Emil Boleslav Lukáč

*Na kríž vezmi, Pane môj,
telo, dušu, všetko moje,
v smrti so sebou ma spoj,
s Tebou mrieť mi prospešno je.
S Tvojou rukou ruka moja,
s Tvojou nohou moja noha,
s krížom kríž a s mukou muka,
ale s Bohom mám však Boha.*

*Do hrobu ma, Pane môj,
prijmi, vezmi s sebou spolu,
nech si lahnem na pokoj
koniec Tvojmu – môjmu bólu.
Obzrieť temné bydlíšte,
spriatelíť sa s jeho kúty.
Tvoj byt i tam zaiste
dobrý tiež pre moje údy.*

*Odvaľ kameň, Pane môj,
s jedným ihneď druhý padá,
smrteľný mi zotri znoj,
vyrvi z hroznej moci hada.
Telo, duša, všetko moje,
s Tebou vstanú z Tvojej lože,
dýchni v chrípíe žitie dvoje,
tu i tam byť Tvojím, Bože.*

Bratislava, Biblická hodina 11. 3. 1929

Pozdravujeme 400 rokov bratislavského ev. zboru

Milé sestry a milí bratia,

dvojčíslo Martinského evanjelika, ktoré práve dostávate do rúk, je iné než obvykle. Jeho väčšia časť je venovaná pamiatke brata farára Jána Bohdana Hroboňa. Som rád, že môžem na svojho otca spolu s vami spomínať práve v súvislosti s Veľkou nocou. Veď práve jej poslanstvo nás ubezpečuje o víťazstve Ježiša Krista nad hrobom a smrťou. V tejto istote aj otec odchádzal a táto istota nás sprevádzala počas rozlúčky s ním a je pri nás neustále. Predsa však by som si prial, aby to, čo prináša náš „papierový“ Evanjelik, nebolo ani tak zameranie na osobnosť človeka, ako zameranie na Pána Ježiša Krista tak, ako by si to určite želal aj otec. Preto dovoľte niekoľko veľkonočných poznámok, ktoré vnímam v súvislosti s jeho odchodom a ktoré, verím, nás spoločne upriamia na to, čo pre nás vykonal náš Spasiteľ. Tá prvá sa týka Ježišovej odovzdanosti do vôle nebeského Otca. V smrteľnej úzkosti prosí: *Otče ak chceš, odvráť odo mňa tento kalich*. L 22, 42 Ako rodina sme si kládli v súvislosti s otcovou chorobou mnoho otázok. Jedna z nich bola: Prečo Pán Boh nezlaví ani milimeter z toho, čo si musí vytrpieť? Veď mu verne slúžil celý život. Pán Boh však „nezlavil“ ani svojmu jedinému Synovi. Aj On vypil svoj horký kalich až do úplného dna. V ukrutnej bolesti a osamelosti na kríži volá: *Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?* Je to výkrik najhlbšieho ľudského zúfalstva. Ale vzápätí volá rovnako silným hlasom: *Otče, do Tvojich rúk porúčam svojho ducha!* Ani najhroznejšie okamihy Mu nezobrali istotu, že otec Nebeský je s Ním. Rovnako sme to mohli vnímať aj pri otcovom odchode. Ani jediným slovom nezapochyboval, nereptal, len povedal: „Prijal som to.“ Aj Ježiš v Getsemanskej záhrade hovorí: *Nech sa stane nie moja vôľa, ale Tvoja*. Tým je to pre Neho vybavené, takto to prijal. A ostatné udalosti, ktoré sám nazýva *vašou hodinou a mocou tmy*, idú už akoby mimo Neho, ako by sa Ho ani netýkali.

Čo predstavovala tá ľudská hodina a noc tmy? Len veľmi stručný výpočet: Petrovu zradu, sprisahanie židovskej rady, výsluch pred vladármi, nespravodlivé odsúdenie, mučenie, posmech a osočovanie, potupnú mučenícku smrť. Takto to vyzerá, keď nastane ľudská hodina, nie Božia, keď zavládne tma, nie svetlo. Nespravodlivosť, klamstvo, nenávisť, vraždy... Ježiš sa od toho všetkého dôsledne oddelil. On vedel, aká je tá Jeho hodina, Jeho moc. V úvode správy o stvorení čítame o prahlbine, nad ktorou bola tma. Je to vyjadrenie prázdnoty, bezútešnosti, ničoty, niečoho desivého, bez života. Ale vzápätí nasledujú slová nádeje: Duch Boží vznášal sa nad vodami. Nad tou bezútešnosťou a prázdnotou sa vznášal život. Aj v otcových posledných dňoch sme mohli vnímať také postupné oddelenie sa od práce, ľudí, svojho tela i choroby i nás najbližších. Bolo to jeho údolie tieňov, ktorým musel prejsť. A nad týmto údolím sa vznášal Boží Duch a prinášal istotu života. Na tento život sa aj otec tešil. V jednej zo svojich esejí z Mošovského parku píše: „Raz aj my prejdeme bráňkou svojho života, ktorú za nami zavrú. Dúfam, že sa nám za ňou otvorí nová nádherná cesta a teším sa na to.“

Aj keď jeho odchodom tu ostáva prázdne miesto, neostáva prázdne to, čo aj on pripomínal, o čom svedčil – o Slove života, o Duchu, ktorý vstupuje do našej prázdnoty, o vzkriesenom Kristovi. Nech táto istota, istota života, slávy a svetla vo vzkriesenom Pánovi Ježišovi Kristovi, žiari aj v našich srdciach. To prajem nám všetkým k veľkonočných sviatkom.

CESTA

Milan Rúfus

Hlučný deň stíchol zas.
Strom života vždy nešumí.

Počul som v sebe hlas:
„Stvoríme svoju cestu my,
či cesta tvorí nás?“

Ktože je autor autora?
On sám, či to, čo koná?

Vedomie seba? Pokora?
Čo z nich je zo zákona?

Upokoj ten hlas. Netreba
ti lámať Božiu vôľu,
nemúdro deliť od seba,
čo Boh tu chce mať spolu.

Že On je strojom zákonov,
bolo ti povedané.

Nehýbaj teda oponou.
Tu konaj svoje dané.

Kde cesta, tebou začatá,
tvorí ňa. Chváli, trestá.

Ste také Božie dvojčatá:
Ty, sestra Tvoja – Cesta.

Z nepublikovanej tvorby
evanjelických autorov.

Vyšlo v bibliofílii
CESTA, Radvaň 2005

Kázeň na hlavných službách Božích, 1. pôstna nedeľa 5. 3. 2006

Cieľ pôstu

Modlitba:

Vo všetkom našom utrpení a strachu my sa k Tebe obraciamе. Ó, Pane, Ty vieš všetko, čo si myslíme, Ty poznáš bolesť, ktorú si navzájom spôsobujeme. Pane, keď trpíme až po okraj sil, daj nám vedieť, že Ty v pravde si blízko a nenecháš nás stratených v našom strachu. Pane, zmiluj sa nad nami a daj nám svoju nádej. Amen.

Odvtedy začal Ježiš Kristus svojim učeníkom poukazovať, že musí ísť do Jeruzalema a že musí mnoho trpieť od starších a veľkňazov i zákonníkov a že musí byť zabitý a v treťi deň vstať z mŕtvych. Tu Ho vzal Peter a začal Ho odhovárať: Nech Ťi je Boh milostivý, Pane! To sa Ťi nesmie stať! On sa však obrátil a riekol Petrovi: Choď za mňa, satan, na pohoršenie si mi, pretože nemyslíš na veci Božie, ale na ľudské. Vtedy riekol Ježiš učeníkom: Ak niekto chce prísť za mnou, nech zaprie seba samého, vezme svoj kríž na seba a nasleduje ma! Lebo, kto by si chcel zachrániť život, stratí ho; ale kto by stratil život pre mňa, nájde ho.

Mt 16, 21–25

Milí bratia, milé sestry!

V pôstnom období si pripomínáme pokúšanie Ježiša Krista na púšti počas 40 dní pôstu a pamiatku Kristovho utrpenia. Dozneli fašiangy, radostné zábavy... Cez stíšenie, modlitby, pokánie, večeru Pánovu, ako aj striedmu pôstnu stravu sa mnohí veriaci pripravujú na Veľkú noc, na Kristovo víťazstvo nad utrpením a smrťou, a hlavne nad hriechom. Takáto vystupňovaná duševná činnosť človeka môže dokonca pôsobiť blahodarné na ľudský organizmus. Správne sebazaprenie a ľútosť nad vlastným hriechom by mali priniesť úľavu, slobodu až oživenie duše zavalenej každodenným stresom, hlukom, sebaospravedlňovaním... Dokážeme prežiť požehnané pôstne obdobie vyvierajúce priamo z našej duše? Alebo sa nás to už dnes až tak netýka a nechceme o utrpení a smrti ani počuť. Dost máme toho predsa vo vlastných životoch, v správach, na dennom poriadku počúvať o utrpení, smrti... Radšej sa treba naladiť pozitívne, nepri-

púšťať si bolesť až tak blízko, aby sme si zachovali aké-také šťastie v dnešných zložitých životných podmienkach.

V prečítanom texte Ježiša nepokúša satan, ale vodca Jeho učeníkov, Peter, ktorého nazýva satanom. Len nedávno sa Ježiš spytoval svojich učeníkov, za koho ho pokladajú. A Peter správne odpovedal: Ježiš je Kristus, teda Mesiáš, Kráľ, Záchranca. Ježiš preto považuje Petrovu vieru za pevnú ako skala. Potom svojim učeníkom vysvetľuje slová, ktoré sme čítali. Kristus musí trpieť, byť zabitý, ale aj vzkriesený. Toto je však veľmi ťažko zrozumiteľné pre Petra, ktorý vyznal, že Kristus je Záchranca. Ako môže záchranca trpieť a mrieť? To, že má vstať z mŕtvych, nie je pre Petra podstatné. Ved' strach mu naháňa vidina utrpenia, bolesti, smrti... A Ježiš toto všetko predpovedá svojim najbližším; v Matúšovom evanjeliu je ešte na ďalších dvoch miestach tá istá predpoveď.

Sestry a bratia, ako často predpovedáme svoje utrpenie, bolesť, smútok, zradu? Ako

často hovoríme svojim najbližším, že tie ďalšie dni nebudú až také radostné, ale skôr bolestné? V dnešnej neľahkej dobe si môžeme povedať, že sme ako národ notoricky citliví na predpoveď utrpenia. Utrpenie spájame takmer so všetkým, čo nám neprináša žiadaný výsledok, čo nás unavuje v systémoch, ktoré nás viac ubíjajú, ako nám pomáhajú. V práci, v škole, na ulici, v zdravotníctve, v politike, v cirkvi, takmer vo všetkých inštitúciách predpovedáme veľkú dávku utrpenia... K tomu naša mentalita je hlboko ovplyvnená zmenami života spoločnosti, a tak aj dnes si najskôr predstavíme, ako sa veci nedajú uskutočniť, alebo koľko nás to bude stáť, až potom hľadáme možné východiská a pozitíva. Unavení životom v spoločnosti, ktorej sa nedari v základoch ľudských práv, rezignujeme a nevidíme jasnejšiu budúcnosť pre seba i pre ďalšie generácie.

Keď som sa minulý týždeň rozprávala s jedným farárom našej cirkvi, ktorý v tomto systéme pracuje už 18 rokov, hovoril, že nevidí budúcnosť cirkvi pozitívne. Aj podľa Biblie vraj najskôr musí tento svet zaniknúť, až potom povstať niečo nové. Naozaj sa zdá, akoby prevládalo pokušenie, ktorému väčšina nedokáže odolať. Rastie kriminalita už u nepľnoletých, napádanie, kradnutie, dehonestovanie nielen starších ľudí, ale aj miest posledného odpočinku našich predkov, a to v mene aspoň chvíľkového potlačenia utrpenia – cez drogy a za peniaze. Rastú psychologické obavy, ktoré mali kedysi ľudia po vojnách či koncentračných táborech: Budeme vedieť začať znova? Zo strašných skúseností narastá predpoveď... utrpenia, bolesti, zlyhania tohto sveta v budúcnosti.

Na druhej strane človek môže brať utrpenie bez záchvevu súcitu s druhými, ktorých sa týka, a brániť sa všetkému, čo by ho mohlo zraníť. Stáva sa vypočítavým, a tak sa aj v dnešnej dobe propaguje šťastie, bez obetavosti a kríža, šťastie, ktoré sa dá vidieť, zjesť, tráviť, zažiť, kúpiť. Bolesť je úplne „vytesnená“ von, niet na ňu čas, ani príležitosť ju pripustiť či predpovedať. Okolie chce vidieť silného človeka, ktorý ovláda svoje emócie a svojou vôľou ich nielen prekonáva, ale

sa ich aj vyvaruje. Človek bez rizika, ale aj bez cieľa, ktorý má opäť všetko v rukách, svoje šťastie, aj budúcnosť tohto sveta.

Ježišova predpoveď svojej trnistej cesty nás však pozýva pochopiť naše utrpenie z úplne inej stránky. Ježiš v prvom rade nevypočítava ťažké podmienky, v ktorých sa ľudstvo nachádza. Zároveň neignoruje, čo všetko bolestivé sa deje okolo neho. Kristovi však ide o cieľ, ktorý má Boh s týmto svetom a s nami. To nie je zahynutie, ale záchrana. To nie je smrť, ale vzkriesenie. To nie je utrpenie nevinných, ale Božia prítomnosť a pomoc v ich bolesti i pádoch. A ak táto cesta stojí sebazaprenie a kríž, nevzdať sa jej len preto, že aj bolí.

Peter vyznal: Ty si Ježiš Kristus, Syn Boží, Mesiáš, Záchranca. Peter chápe Božiu moc, ale nechápe, že Božia moc prechádza práve cez to, čo ľudia najviac tlačí, cez utrpenie, smrť, ba čo viac, cez ľudský hriech. Peter, skala viery, sa vo svojich pochybnostiach stáva kameňom úrazu, o ktorý sa možno potknúť ako o pokušiteľa, ktorý Ježišovi ponúka všetky nestále výhody sveta, ak padne a bude sa mu klaňať. Ježiš odpovedá Petrovi: Choď za mňa, satan, choď pred mojej tváre, spod mojich nôh. Doslova Ježiš hovorí: je čas, aby si kráčať za mnou, aby si mi neodporoval. Ľudské zmýšľanie je odporovať utrpeniu i nevidieť za ním víťazstvo. Tak to vidí Peter a tak to vidíme často aj my. Nechceme utrpenie, a predsa naň dennodenne myslíme v našich obavách a predpovediach – akoby utrpenie samo určovalo smer našich ciest, cieľ nášho života.

Známy príbeh o krížoch hovorí: Človek už ďalej nechcel niesť svoj kríž, a preto povedal Bohu, aby mu ho vymenil za nejaký ľahší. Boh teda odňal kríž človeku a vzal ho na miesto, kde si mohol vybrať z mnohých krížov. Boli tam rôzne veľkosti: vyššie, kratšie, širšie, užšie... Nakoniec ten, ktorý sa mu najviac spomedzi všetkých pozdával, bol predsa len jeho vlastný, ten, ktorého sa chcel vzdať. V živote, keď prechádzal cez priepasti, práve veľkosť jeho kríža dokázala preklenúť zúfalú tmavú dieru, cez ktorú by sa bez neho neodvážil prejsť.

Každý človek nesie svoj kríž, ktorý mu po-

máha v časoch najťažších nevzdať sa, ale skôr s ním zabojovať o cieľ svojej cesty, o zmysel života. „Ak som vydržal toto, vydržím aj ďalšie nástrahy.“ Učia nás mnohé naše kríže. Učia nás to však vtedy, ak sa nestávajú konečným cieľom, ak nás neprivádzajú do zúfaleho vyčerpania a sklamaní, zatvrdilosti alebo do vypočítavosti. Ak je však nad našimi krízami zasľúbenie odňatia a zmysel cesty, ktorá aj keď v mnohých oblastiach trnistá a tmavá, aj tak prekvitá naša cesta predovšetkým nádejou.

Ježiš viackrát oznamuje učeníkom svoje utrpenie so vzkriesením. Učeníci sú však neustále vystresovaní strachom. Nerozumejú, že vzkriesením opäť uvidia Ježiša, ani to, že zostane s nimi naďalej cez Ducha Svätého, ktorý ich bude podnecovať k životu aj cez utrpenie. Zármutok a strach zo straty najmilšieho je predsa prirodzený. Keď napríklad vojak položí svoj život za národ, aj keď svojmu národu dlhodobo pomôže, jeho smrť budú stále oplakávať jeho najbližší.

V pôste si pripomíname Ježišov boj so všetkým, čo pôsobí naše utrpenie, hlavne s ľudským hriechom, ktorý nedokáže čeliť pokušeniu. Pokušeniu vzdať sa nádeje života, nádeje nového neba a novej zeme, nádeje na lepší svet už tu na tejto zemi, v našich systémoch, v našich vlastných vnútroch.

Sestry a bratia, pôstne obdobie nás pozýva brať naše vlastné utrpenie vážne. Nie ako nástroj k strachu, ale ako nástroj k pokániu, k vyznaniu, k odpusteniu, ako kríž, ktorý premáha dieru zúfalstva, ako cestu, ktorá sa končí v záchrane. Zamyslieť sa nielen nad našimi nevyplnenými nádejami, nad systémom, ktorý nás ubíja, ale nad vlastnou bolesťou, ktorá je možno oveľa hlbšia a citeľnejšia, ako všetko, o čom počujeme a pred čím si často už zapchávame uši. Zamyslime sa nad bolesťou a utrpením tých najbližších duší, z našich vlastných pokleskov a pádov medzi našimi bratmi a sestrami, z nášho hriechu. Jedna svedkyňa z koncentračného tábora hovorí: Čo bolo pre mňa ešte horšie než väzenie, bol rozchod s mojim manželom, rozvod, ktorý ma deptal viac ako hociktorá systémová neľudskosť spáchaná na miliónoch.

Bratia a sestry, utrpenie, či si ho priznáme, alebo nie, je časťou každého ľudského života na tej najosobnejšej a najvnútornejšej rovine – tam od tých a voči tým najbližším a voči tomu, čo milujeme, bolí vytrvalo až najviac z hĺbky našej duše.

V dnešnej dobe si nemusíme zmysel utrpenia vymýšľať, pozná ho každý horlivý pracovník, ktorý chce dobrovoľne zmeniť neľudské vzťahy a poriadky, ktoré mu častokrát kladú kamene pod nohy. Nevzdajme sa ako zbor, ani ako jednotlivci. Ježiš Kristus nám predsa pomôže aj vtedy, keď sa aj neúmyselne stávame kameňom úrazu pre druhých, aj samých sebe, pretože málo dôverujeme Božej predpovedi, čo má byť s nami a čo má byť s týmto svetom. Biblia má jasné zasľúbenie nového neba a novej zeme. Boh sa nevyžíva v ľudskom trápení, ani v človečenskom sebazničení, ani si to nepraje. On nečaká a nezasiahne až potom, keď my vyčerpáme všetky svoje schopnosti a neschopnosti. On už zasiahol. V Ježišovi Kristovi nám ukázal cestu záchranu už tu na tejto zemi, v našej dobe, v našej krajine, tam, kde sa nachádzame.

Nech nás pôstne obdobie, sestry a bratia, posilní, aby sme videli zmysel Kristovej lásky a aby sme sa zbytočne nebáli utrpenia, ale radšej ochotne prekonávali aj ťažké úseky cesty, keď kráčame za cieľom Božej milosti a odpustenia medzi nami. Amen.

Modlitba:

*Vstaň zo smrti, človek, a Kristus ti dá svetlo,
nauč sa jeho láske, jej dĺžke, šírke,
jej plnosti, hĺbke a výške.
K nám na zem prišiel dať slobodu od hriechu
a strachu,
dať nám jednotu Ducha, ktorý nás spája pokojom.
Potom vykroč v láske, ako Kristus miloval:
zomrel, aby mohol zachrániť,
s ochotou a jemnosťou srdca odpúšťaj tak,
ako Boh v Kristu odpustil.
Pre nás Kristus žil, pre nás mrel
a vyhral za nás tento zápas.
Vstaň človek, choď vo viere a Kristus ti dá život.
Amen.*

P Ô S T N A M E D I T Á C I A

Učenie, milovanie a žitie

Deväťdesiatjedenročná žena zomrela po dlhom dôstojnom živote. Keď stretla Pána Boha, opýtala sa Ho na niečo, čo ju dlho znepokojovalo:

Ak bol človek stvorený na Boží obraz a ak všetci ľudia boli a sú stvorení ako rovnocenní, prečo sa ľudia k sebe tak neľudsky správajú?

Boh odpovedal, že každý človek, ktorý je súčasťou nášho života, má nás naučiť spoznávať život, ľudí, vzťahy a Boha samotného.

Táto odpoveď ženu zmiatla, a tak Pán Boh začal vysvetľovať:

Keď ťa niekto oklame, zistíš, že vonkajší svet nie je vždy taký, ako vyzerá na prvý pohľad. Pravda je často skrytá hlboko pod povrchom. Pozri sa pod masky, ktoré ľudia nosia, ak chceš vidieť ich srdcia. A odhoď svoju masku, nech spoznajú tvoje srdce!

Ak ťa niekto okradne, spoznáš, že všetko sa mení a nič nemá trvácnosť.

Vždy si váž to, čo máš, pretože nikdy nevieš, kedy to môžeš stratiť. A nikdy nepokladaj svojich priateľov a rodinu za samozrejmosť, pretože dnešok je jediná istota, ktorú máš. A pritom pamätaj na to: od rána do večera mení sa čas, a teda aj istoty!

Keď ti niekto spôsobí fyzické zranenie, naučíš sa, že ľudský stav je krehký. Chráň a staraj sa o svoje telo, ako najlepšie vieš, pretože to je jediná vec, ktorá ti istotne z Božej milosti patrí, kým žiješ tu na zemi.

Keď sa ti niekto zaposmieva, naučíš sa, že žiadni dvaja ľudia nie sú rovnakí. Keď stretávaš ľudí, ktorí sú iní ako ty, nesúď ich podľa toho, ako vyzerajú alebo konajú, radšej si urob mienku o nich, keď spoznáš ich srdcia.

Keď ti niekto zraní srdce, pochopíš, že milovať neznamená, že budeš aj ty milovaný. Ale neobracaj sa preto chrbtom k láske: ak nájdeš

správneho človeka, tak radosť, ktorú ti opätovaná láska prinesie, vyrovná sa všetkým dovtedajším sklamaniam. A rozmnoží sa mnohonásobne.

Keď sa niekto na teba bezdôvodne hnevá, bude ti zrejmé, že každý robí chyby. Keď sa ti stala krivda, odpusť vinníkovi bez pretváranky. Odpusť tým, ktorí nám ublížili, je najťažšie z toho, čo človek môže pre človeka urobiť.

Keď ti je milujúci človek neverný, dozvie sa, že odolávať pokušeniu je každého obrovskou výzvou. Buď ostražitý v odpore voči všetkým pokušeniam. Odmení ťa pokoj, ktorý prevyšuje každý rozum ľudský.

Ak ťa niekto podvádzal, naučíš sa, že ziskuchtivosť je koreňom všetkého zla.

Snaž sa, aby sa tvoje sny stali skutočnosťou, nech aj vysoko siahajú. Nepociťuj vinu za svoj úspech, ale nikdy nedopusť, aby ťa dosahovanie cieľov priviedlo k zlomyseľným skutkom.

Keď ťa niekto podceňuje, buď si vedomý, že nikto nie je dokonalý. Prijímaj ľudí pre ich kvality a toleruj ich nedostatky. Nikdy neodmietaj nikoho, ak nie je dokonalý.

Keď stará žena počula múdre Božie rady, znepokojila sa, pretože o nich nikdy nepočula.

Pán Boh jej odpovedal, že láska je najväčší dar, ktorý človek má. Koreňom všetkého dobrého je láska, a každý prejav lásky ľudí niečo nové naučí.

Starenkina zvedavosť sa zväčšovala, a tak Pán Boh začal opäť vysvetľovať:

Keď nás niekto má rád, tak nás to učí, že láska, dobrota, láskavosť, česťnosť, pokora, odpustenie a prijatie môžu zmariť účinok všetkého zla na svete. Každý dobrý skutok prináša aj to, že je o jeden zlý skutok menej. Práve človek má silu takto kontrolovať rovnováhu medzi dobrom a zlom.

Keď vstúpiš do života niekoho, či už plánovane, alebo zhodou náhod, zväž, čo bude tvoje ponaučenie. Budeš učiť lásku, alebo dávať kruté lekcie? Čo sa bude hovoriť, keď zomrieš: Priniesol tvoj život viac lásky, alebo bolesti? Viac potešenia, alebo zranenia? Viac radosti, alebo smútku? Pomáhaj vyrovnávať zlo láskou. Múdro si pritom počínaj. Nezaváhaj zaťažiť váhu nášho sveta na správnej strane.

Buďme Boží bojovníci

Napokon posilňujte sa v Pánovi a v moci Jeho sily. Oblečte sa do celej výzbroje Božej, aby ste mohli obstáť proti úkladom diabla. Veď váš boj nie je proti krvi a telu, ale proti kniežatám a mocnostiam, proti pánom sveta tejto temnoti, proti zlým duchom v nebesiach. Preto vezmite na seba celú výzbroj Božiu, aby ste mohli odolať v zlý deň, všetko prekonať a obstáť. Stojte teda: bedrá si opášte pravdou, oblečte si pancier spravodlivosti a obujte si pohotovosť k evanjeliu pokoja. Nadovšetko vezmite si štít viery, aby ste ním mohli uhasiť všetky ohnivé šípy toho nešlachetníka. Vezmite si aj prilbu spasenia a meč Ducha, ktorým je slovo Božie.

V každom čase všetkých modlitieb a prosieb modlite sa v duchu; dbajte pritom vytrvalo a proste za všetkých svätých aj za mňa, aby mi bola daná reč, keď otvorím ústa, zvestovať zjavne tajomstvo evanjelia, pre ktoré som poslom v putách, aby som ho otvorene hlásal, ako mi aj treba hovoriť.

Ef 6, 10-20

Milé sestry a milí bratia!

Súčasná spoločenská situácia nie je voči kresťanskej cirkvi priaznivo naklonená. Vnímame čoraz viac útokov voči cirkvi zvonku a v tej našej aj nejednotu vo vnútri. Preto je potrebné viac ako inokedy vstúpiť s plným nasadením do zápasu o evanjelium Ježiša Krista. Slovamí apoštola Pavla: vziať na seba plnú výzbroj Božiu. Prv než sa podrobnejšie zameriame na jednotlivé súčasti tejto výzbroje, všimnime si dve osobnosti z histórie nášho cirkevného zboru, ľudí, ktorí touto výzbrojou disponovali a pozhnane ju využívali v neohrozenom zápase o Ježiša Krista.

Prvým bol farár Ondrej Plachý, ktorého výročie narodenia sme si pripomenuli 18. 1. t.r. Zaslúžil sa o vybudovanie kostola, školy a fary. Pôsobil v historicky výnimočnej situácii, keď si evanjelici na základe patentu cisára Františka Jozefa II. mohli zakladať nové zbory a postaviť potrebné budovy. Napriek ekonomickej biede, martinskí evanjelici oduševnení svojím farárom, išli až na hranicu možného, takmer po vlastné finančné zruinovanie, aby si zriadili svoj zbor. Ondrej Plachý bol človek vŕcného ducha a prenikavého intelektu. Miloval slovo Božie, ktoré horlivo kázal a vyučoval, skladal duchovné piesne, zostavil dve knihy modlitieb. Bol zakladateľom časopisu Staré noviny literárneho umění, v ktorom reflektoval duchovný, kultúrny a vedecký život Slovenska. Bol členom Učenej spoločnosti, v rámci ktorej sa stretával s okolitými farármi a vzdelancami. Uvedomoval si, akú nesmierne dôležitú úlohu pre národ má živá viera a vzdelanie. Škola, o ktorej vybudovanie sa zaslúžil, mala takmer sto žiakov, čo bol na tú dobu výnimočný počet. Keď bola dokončená stavba kostola, do drevenej vežičky vložil Ondrej Plachý posolstvo generáciám. V ňom okrem iného spomenul: „My žijeme časy drevené, ale vy budete žiť časy zlaté.“ Akoby týmto výrokom a svojím odkazom milovať a pracovať predznačil vývoj martinského cirkevného zboru do budúcnosti.

O sto rokov neskôr – 6. januára 1855 – sa narodila E. M. Šoltéssová, ktorá pokračovala v tomto zápase. Zaslúžila sa o vybudovanie vzdelávacieho inštitútu pre ženy – Štefánikovho ústavu. Vchod tejto martinskej akropoly je vybudovaný v jednej línii s vchodom do nášho kostola, aby znovu pripomínal myšlienku, že ozajstné vzdelanie je založené na viere a láske k Bohu.

Spomínané osobnosti boli ľudia pevní vo viere, vzdelaní a pracovití, žili láskou k Bohu a ľuďom.

Cítíme dnes ako veľké privilégium, že sa už čo-to zlaté zablýsklo v našom cirkevnom zbere. Jeho oživenie po páde bývalého režimu, Biblická škola – na mieste tej Plachého, z trosiek sa pozviechalo staré patronátne gymnázium, vznikla nová evanjelická základná škola. Milovať a pracovať – rezonuje v každom z týchto diel. Máme za čo byť vďační. Najmä však máme o čo zápasif.

Dnešný prečítaný text nás hneď v úvode vyzýva: Hľadajte svoju silu v moci Pánovej. Teda sila k životu v láske, múdrosti a pracovitosti nie je z nás, ale z Boha. Preto apoštol Pavol vyzýva: „Oblečte na seba celú výzbroj Božiu.“ Oblečenie je to, čo nás charakterizuje, je súčasťou našej identity. Hovorí o tom známe príslovie: Šaty robia človeka. To, čo z nás robí Božích ľudí, čo je našou identitou a charakteristikou, je Božia výzbroj. V nej môžeme obstáť voči úkladom diabla. Moc zlého je obrovská. Ten Zlý si robí na nás nárok, aby nás odviezol od Boha. Ježiš berie moc zla veľmi vážne. Súčasťou Jeho poslania bolo vyháňať démonov a oslobodzovať ľudí z pút diabla a moci zla. Preto aj apoštol Pavol charakterizuje náš zápas ako boj nie proti krvi a telu, ale proti kmežatstvám a mocnostiam, proti pánom sveta tejto temnosti, proti zlým duchom v nebesiach. Predstavuje Božieho protivníka ako nesmierne silného a nebezpečného nepriateľa. V zápase s ním je potrebná plná výzbroj. Nie čiastočná, nie hocjaká, ale plná. Túto výzbroj charakterizuje takto:

1. Bedrá si opášte pravdou. Poznáme, aké nepríjemné je „seknutie“ v križoch. Človek je ubolený, zohnutý a meravý. Športovci pri zdvíhaní veľmi ťažkých hmotností používajú kožený bedrový pás. Pravda je takýmto bedrovým pásom. Udržiava človeka vzpriameného aj napriek vážnym ťažkostiam. Nemusi sa zohnúť pod náporom klamstva.

2. Oblečte si pancier spravodlivosti. O tom, aké je dôležité byť pevne obrnený voči nespravodlivosti, svedčí aj množstvo korupčných škandálov v našej krajine. Nepodľahnúť napr. desaťmilionovému úplatku si vyžaduje nielen pevný, ale vyslovene opancierovaný charakter.

3. Obujte si hotovosť k evanjeliu pokoja. Kedysi sme ako pionieri museli na zvolanie vedúceho: „Buď pripravený“ odpovedať „Vždy pripravený.“

Tie časy sú našťastie za nami, predsa však nás podobnou výzvou nabáda dnešný text: Buď vždy pripravený šíriť evanjelium. Apoštol Pavol hovorí: Zvestuj evanjelium vhod aj nevhod, teda či je doba taká alebo onaká, či sa ti chce alebo nie, akýchkoľvek poslucháčov máš – buď hotový k zvesti evanjelia.

4. Vezmite si štít viery. Kedysi boli zápalné šipy mimoriadne nebezpečnou zbraňou. Bolo treba účinné štíty. Dnes sa hovorí o štítoch vesmírnych a o medzikontinentálnych strelách. Viac ako takého je štít viery, ktorý ochráni pred tou najnebezpečnejšou strelou – ohnivým šípom toho nešlachetníka – pokušením, ktoré nás spaluje.

5. Vezmite si prilbu spasenia. Ak je človek ohrozený úrazom, chráni si predovšetkým najcitlivejšie a najzraniteľnejšie miesto, a tým je hlava. Spasenie, ktoré máme v Pánovi Ježišovi Kristovi, nás chráni v tom, čo je pre nás najcitlivejšie a najzraniteľnejšie. Mať takúto prilbu je neustálou nutnosťou.

6. Vezmite si meč Ducha. V liste Židom sa o tomto meči píše, že je dvojsečný a preniká do nášho najhlbšieho vnútra. Je to Božie slovo, ktoré má takúto moc – meniť vnútro človeka. Bez meča sa nedá ísť do boja. Bez Božieho slova nie je možné zápasif so zlým. Božie slovo je v moci Ducha zbraňou, ktorú Pán Ježiš Kristus tak účinne použil aj pri pokúšaní na púšti. Ďalej apoštol Pavol vyzýva k vytrvalým a verným modlitbám. Byť spojený v Duchu na modlitbách je úžasné privilégium spoločenstva kresťanov. Ako jeden celok oveľa ľahšie odolávajú zlému.

Voči týmto apoštolovým výzvam možno namietkať: Dobré sa mu hovorí, keď má za sebou takú úspešnú misiu, množstvo zachránených ľudí a živých cirkevných zborov. Takému človeku je nadšenie vlastné. Treba si však všimnúť záver nášho textu, kde Pavol uvádza, že kvôli otvorenej zvesti evanjelia je poslom v putách, teda píše svoj list vo väzení. Práve kritické podmienky najlepšie preverujú našu pripravenosť v zápase so zlým. Možno aj my sedíme v tých svojich väzeniach strachu, neistoty, choroby, sklamaní... Boh nás vyzýva napriek ťaživej situácii osobnej, cirkevnej i spoločenskej nevzdávať sa, ale vzdorovať a zápasif v plnej Božej výzbroji. Amen.

Keď umrie brat...

*Keď umrie ti brat,
hoc i ten najstarší,
ťažko je zaspávať,
keď on už navždy spí.*

*Beriem do rúk Spevník
a listujem si v ňom;
snáď zbožný text piesní
ma privedie k snom.*

*K Tebe, ó, Bože môj...
rád by som zaspieval,
veď ty si Ho brat môj,
tak verne vyznával.*

*Tvoj hlas jasne volal
a bols' vyslyšaný,
život si zasvätil
pre neho v kázaní.*

*Viedols' seba i nás
a celú rodinu
k viere, ktorá by nás
priviedla v Otčinu.*

*V Otčinu tú pravú,
v tú, do ktorej ideš,
trápenie, bôľ hasnú,
ty už len tam speješ.*

*Speješ a čo my tu,
čos' nás tu zanechal;
spomienky zostanú,
veď tak sis' to želal.*

*Ťažko je nesmútiť,
ťažko nezaplakať,
keď hruda zeme mať
bude na rov ti už padať.*

*A vtedy z duše nám
myšlienka zaveje,
že tam, kam speješ sám,
aj my raz pôjdeme.*

*S Bohom teda, brat môj,
to posledné zbohom
dávam ti to v nádej,
že Boh je nám Pánom.*

*Pánom tým najväčším,
v ktorého dúfame,
veď život len časným
pribytkom voláme.*

*A keď raz aj nám sa
náš život pominie,
veríme, že tam sa
znovu raz stretneme.
Amen.*

Tvoj najmladší brat
Dušan

V Bratislave 17. januára 2006
22.45 – 23.20 h

P.S.

A Spevník môj ma veru nesklamal, otvoril som ho a On mi povedal:
...a vzbudí nebies anjelsky ma hlas, a nájdem, čo som stratil, raj svoj zas.

Bratislava 18. januára 2006 o 0.15 h
str. 285, č. p. 315, verš 3

*Měl jsem slovo Tvé za radost a potěšení srdce svého;
poněvadž jsi Ty mne povolal sám, ó Hospodine, Bože zástupu!*

Jeremiáš 15,16

Evanjelický a. v. cirkevný zbor v Martine,
Biblická škola v Martine,
Evanjelická základná škola v Martine,
Združenie evanjelickej inteligencie Liptovsko-oravského
a Turčianskeho seniorátu,
časopis Martinský evanjelik

v hlbokom zármutku oznamujú všetkým svojim členom, spolupracovníkom,
domácim viery i sestram a bratom doma a v zahraničí, že

**17. januára 2006 vo večerných hodinách
tíško v Pánu usnul**

JÁN BOHDAN HROBOŇ

vážený predstaviteľ slovenského evanjelického života,
verný kazateľ slova Božieho,
emeritný farár martinského evanjelického zboru, teológ Starej zmluvy,
učiteľ a obnovovateľ evanjelického školstva,
inšpirátor a spolutvorca duchovného života evanjelických spoločenstiev,
publicista a zakladateľ časopisu Martinský evanjelik.

S drahým zosnulým v nádeji na vzkriesenie
sme sa rozlúčili na smútočných službách Božích
v nedeľu 22. januára 2006 o 13.00 h v evanjelickom kostole v Martine.

Smútočnú kázeň predniesol
Mgr. Igor Mišina, biskup východného distriktu ECAV.
Za blízkych priateľov sa zosnulým rozlúčil
Pavel Smetana, synodný senior Českobratskej cirkvi evanjelickej.
V mene generálneho presbyterstva ECAV sa zosnulému poďakoval
Ing. Ján Holčík, generálny dozorca ECAV.

Telesné ostatky Jána Bohdana Hroboňa
boli uložené 22. januára 2006 popoludní na večný odpočinok
na Národnom cintoríne v Martine.

Vďaka Ti, Pane, za život a dielo drahého zosnulého.

Odpočívaj v pokoji!

Rozloučení s bratrem farářem Bohdanem Hroboněm v neděli 22. 1. 2006 v evangelickém chrámu Páně v Martině

Milá Miluško, vážená rodino, bratři a sestry,

přijel jsem z Prahy, abych se spolu s vámi rozloučil se svým milovaným bratrem farářem Bohdanem Hroboněm.

Naše přátelství se zesnulým mělo několik etap. Nejprve to byla studentská známost, později intenzivní společenství v době, kdy on byl farářem v Lazech a já ve valašském sboru v Hošťákové, pak častá setkání při pražských farářských kurzech, kdy jsme pozorně a s velkým zájmem naslouchali každému jeho vystoupení, a také pravidelné pozdravy o Vánocích a Velikonocích.

Velmi jsem si vážil jeho odpovědného teologického zápasu o Kristovo svaté evangelium i jeho radostné víry, jeho smyslu pro humor i jeho hřejivé ironie vůči sobě samému. Spojoval nás navíc i odborný zájem o Starý zákon.

Jak měl rád svou rodinu a jak byl oprávněně hrdý na vás, své děti!

Pro nás, českobratské evangelické faráře, byl symbolem spolupráce mezi našimi církvemi. Těžce nesl rozdělení Československé republiky. Tehdy mi napsal dopis, v němž svůj zármutek vyjádřil slovy: „Byl jsem připraven o polovici své existence.“

Jistě to nebylo náhodou, že jsem ho přizval do pracovní skupiny, která připravovala písmáčkou příručku Na každý den pro rok 2005. Tematické okruhy jsem rozdělil spolupracovníkům ne libovolně, ale podle jejich místa v abecedě. A na Bohdana připadl měsíc březen. Dostal za úkol vypracovat výklady na biblické texty, týkající se utrpení, smrti a křesťanské naděje. Ve svých výkladech dal nahlídnout do své duše, do svých zápasů a nadějí, aniž by tušil, že v tak krátké době projde on sám údolím stínu smrti do světla života věčného.

Dovolím si několik řádků z jeho pera odcitovat jako svědectví o jeho víře a naději.

Píše: „Když jsem před třemi roky odešel do důchodu, s vděčností vůči Pánu Bohu jsem si uvědomil, že za posledních dvě stě let jsou moji dva synové už 6. farářska generace. Zatím jsem se z tohto řetězu jediný dožil důchodu, vnoučat i vlastního domu na vesnici. Můj otec dostal podobný dar jako král Chizkijáš, o němž vypráví Bible. Roku 1950 po operaci se otcův zdravotní stav tak zhoršil, že prožil klinickou smrt. Myslel především na nás – tři

děti, které by zůstaly jako úplní sirotci, neboť nám maminka zemřela rok po 2. světové válce. Tehdy si vzpomněl na krále Chizkijáše, který ve své nemo-ci dostal od Boha dar, jakého se každému nedostane: Vyslyšel jsem tvou modlitbu, viděl jsem tvé slzy. Hle, přidám k tvému životu 15 let. Vzpomínám si, jak otec říkal, že cítil ve svém nitru podobné ujištění. A skutečně jsme se s ním rozloučili v naději vzkříšení po patnácti letech v roce 1965. Snad každý by chtěl, aby mu Pán Bůh nějaké roky přidal. Už dnes mám o dva roky víc, než měl můj otec, když zemřel. Úplně mi to stačí. Víím však, že když mě tu ještě nějaký čas ponechá, pak ne proto, abych si užil důchodu, ale především proto, abych dokončil poslání, které cítím jako svůj životní úkol. Tak nějak je to s každým, který roky svého života přijímá jako dar z Jeho rukou.“

A další citát: „Ten, kdo nevěří v Boha, a teda ani v život věčný, má jen tento život a s ním spojené citové a materiální hodnoty. Spasitele vidí v lékaři. Jen lékař či léčitel mu může prodloužit život, všecko ostatní je podle něj zavádějící iluze. Po zjevení Božím skrze Pána Ježíše Krista víme však mnohem víc. Nemusíme být uzdraveni, ba můžeme i zemřít, a přece budeme nejen žít, ale i chválit Boha dokonalým způsobem v jeho blízkosti. Víme o odpuštění, vzkříšení a životě věčném. To je královský pocit, který smí mít a ve víře vidět jeho naplnění každé Boží dítě.“

A nakonec: „Každé poctivé rozsévání, zápas s pūdou zvlášť tam, kde je plná kamení, trní a jiných překážek, je těžké. Bez obětí – slz – to nejde. Ale radost ze sklizně bude úžasná. Taková sklizeň má totiž zaslíbení s krásným dosahem do mnoha pokolení. Takoví rozsěvači jednou budou sami přijati do domova, do té nebeské obilnice, která patří Pánu sklizně. Tam nebude slz ani bolestí, ale jen radost a plesání.“

Milí přátelé, spolu s vámi jsem naplněn zármutkem nad odchodem bratra a přítele Bohdana. Rodině děkuji za všechnu lásku a péči, kterou jste svému tatínkovi prokazovali zvlášť v posledních týdnech. Tlumočím vám úpřimnou soustrast a pozdravy přátel, které máte v naší církvi.

Se zármutkem i radostí se smíme rozloučit s bratrem farářem Bohdanem Hroboněm slovy básně Dietricha Bonhoeffera, kterého si Bohdan nesmírně vážil:

*Nuže, přijď, veliký svátku na cestě k svobodě věčné.
Smrti, strhni tíživá pouta a stěny našeho těla, jež miji zaslepené naše duše,
abychom konečně spatřili, co vidět zde není nám práno.
Svobodo, tebe jsme nahlédali kázní, činem a strážní.
Teď v umírání poznáváme v Boží tvář tebe samu.*

Pokoj Boží nechť naplní naše srdce!

PAVEL SMETANA,
emeritný synodný senior
Českobratskej cirkvi evanjelickej

Ž I V O T O P I S

Božím slovom, modlitbami a duchovnými piesňami sme sa rozlúčili s bratom farárom **JÁNOM BOHDANOM HROBOŇOM**. Narodil sa 6. marca 1938 v Martine. Jeho otec, Ján Vladimír Hroboň, bol evanjelický farár. Svojho otca mal veľmi rád. Bol mu vzorom vo viere i v službe. Často ho spomínal a rád sa vracal do Rimavskej Soboty, kde vyrastal ako chlapec s mladšími bratmi – Milošom a Dušanom. Mama Anna pochádzala zo známej martinskej evanjelickej národne uvedomelej rodiny Starkovcov. Bola tajomníčkou Živeny. Zomrela na útrapy 2. svetovej vojny, keď mal Ján Bohdan 8 rokov. Rodina sa krátko nato presťahovala zo Sabinova do Rimavskej Soboty. Tam vyštudoval na gymnáziu a rozhodol sa pokračovať v šľapajách svojho otca. Vyštudoval teologickú fakultu v Modre, kam bola presťahovaná z Bratislavy v 50. rokoch, v období tvrdej ateizácie. Vždy bol rozhodným odporcom a vytrvalým kritikom bývalého režimu. Napriek tomuto neprajnému obdobiu rád spomínal na teologické štúdiá, najmä na priateľstvá so spolužiakmi, ktoré pretrvali dodnes. Ordinovaný bol v roku 1960 a stal sa tak 5. generáciou farárov v rode Hroboňovcov, ktorá stojí na kazateľnici nepretržite už vyše 200 rokov.

Počas základnej vojenskej služby v Jičíne sa zoznámil so svojou manželkou Miladou, rod. Krištofovou. Zobrali sa v roku 1964 v Rimavskej Sobotě. V tom čase bol kaplánom v Košiciach. Ako námestný farár nastúpil do Jelšavskej Teplice. Tam sa im narodila dcéra Elena. V rokoch 1966 až 1972 pôsobil v cirkevnom zbore Ratkovské Bystré. Vtedy sa im narodili traja synovia – Ján, Bohdan a Ľudovít. Ani veľmi skromné podmienky, v ktorých rodina žila, ho neodradili, aby sa naplno venoval službe v cirkevnom zbore. Mal otvorené srdce pre každého a vedel sa rozdať. A Boh sa vždy postaral, najmä cez ľudí, ktorí boli za jeho lásku a nezištnú obetavosť vďační.

Jeho ďalším pôsobiskom boli Lazy pod Makytou. S nadšením zhromaždil okolo seba mládež, s ktorou prežil krásne obdobie pri Božom slove, nových duchovných piesňach, výletoch i celkom neformálnych stretnutiach. Dal dokopy na tú dobu celkom jedinečný detský spevokol a venoval sa tak najmenším, ako aj starším s rovnakým záujmom. Mnohí z nich na neho s láskou spomínajú ako na svojho duchovného otca a ozajstného priateľa. Podieľal sa na zakázanom dovoze duchovnej literatúry zo zahraničia, a to všetko v čase, keď za podobné aktivity hrozilo farárom väzenie. V Lazoch pod Makytou pribudli do rodiny dve dcéry, Milada a Anna.

V roku 1982 prijal pozvanie cirkevného zboru v Hanušovciach nad Topľou. Neváhal sa s manželkou a šiestimi dorastajúcimi deťmi nastahovať do takmer neobývateľnej starej fary a živoriaceho cirkevného zboru. Vierou videl obrovský potenciál tohto zboru v srdečných a ochotných ľuďoch. Jeho príchodom začal zbor rásť mimoriadnym spôsobom. Začala sa stretávať mládež, deti, vznikli spevokoly, hudobné skupiny. Kostol často nestačil pojať

množstvo ľudí, ktorí prichádzali každú nedeľu. Služby Božie pulzovali neopakovateľnou atmosférou radostného spevu a srdečnej vzájomnosti. V krátkom období bol generálne opravený kostol a postavená nová fara so spoločenskými priestormi. Podarilo sa dokonca získať pre filiú Hermanovce kostol, odobratý v bývalom režime, čo v tom období, pred rokom 1989, sa rovnalo zázraku.

Do života spoločenstva bola zapojená celá rodina. Vedel vzácne skĺbiť svoju rodinu s rodinou duchovnou. Získal široký okruh laických spolupracovníkov. Neúnavne, sám farár v 3 000-dušovom zbore so šiestimi filiami, slúžil 11 rokov. Mnohí sú mu vďační, že ich priviedol k Pánovi Ježišovi, spomínajú na neho ako na svojho vzácneho brata farára, prípadne „šéfa“, ako ho mladí familiárne volali.

Novou kapitolou v jeho živote bol príchod do Martina v roku 1993. Rovnako ako v predchádzajúcich zboroch pustil sa do práce s plným nasadením. Využil všetky svoje najlepšie skúsenosti, aby zmobilizoval zbor, ktorý nesmierne utrpel cieľenou a surovou ateizáciou. Naplno v ňom zúročil i svoje široké kontakty. Zahraníční aj domáci priatelia tu boli stálymi hosťami a s ich príspevím vznikli celkom jedinečné projekty. So svojimi mnohými spolupracovníkmi vytvoril podmienky pre vznik Biblickej školy, základnej evanjelickej školy a obnovenie školských budov. Vznikol časopis Martinský evanjelik a rad jedinečných aktivít s deťmi a mládežou.

Ako vždy, i tu sa rozdával plným priehrštím. Nepoznal, čo sú úradné hodiny alebo stráženie si svojho súkromia. Nie div, že ho premáhala únava. V roku 2001 sa rozhodol sa odísť na dôchodok. Býval s manželkou v Mošovciach a s hrdosťou hovoril, že je prvý farár v hroboňovskom rode, ktorý sa dožil vnúčať. Pán Boh mu ich požehnal sedemnášť.

Aj naďalej intenzívne prehlboval svoje znalosti Písma. Starú zmluvu, ktorú mal zvlášť rád, prednášal v Biblickej škole a na Žilinskej univerzite. Naplnila sa mu tak túžba vyučovať teológiu na vysokej škole. Až do posledných dní vypomáhal v Martine i v okolitých turčianskych zboroch. Ako kazateľa ho pozývali do mnohých zborov domácich i zahraničných. Mal prirodzenú autoritu a bol hlasom, ktorý sa v cirkvi nedal prepočuť.

Zraňovala ho napätá súčasná situácia v cirkvi. Záležalo mu na tom, aby práve cirkev bola bezpečným priestorom, kde sa ľudia majú radi a prijímajú sa v láske. On po sebe dokázal takéto miesta zanechať.

Mohli by sme o ňom hovoriť aj ako o milujúcom manželovi, starostlivom otcovi, či o jeho láske k vnúčaťom, dobrému jedlu, peknej piesni, umeniu... Nad všetkým tým však prevažovala láska k Bohu, Jeho slovu a cirkvi. Sám to vyjadril veršom, ktorý si prial vytesať v biblickej kraličtine, rovnako ako jeho otec, na náhrobný kameň: *Měl jsem slovo Tvé za radost a potěšení srdce svého; poněvadž jsí Ty mne povolal sám, ó Hospodine, Bože zástupu! Jeremiáš 15, 16.*

Túto radosť a potešenie nestratil ani v období ťažkej choroby, znášal ju statočne bez jediného slova reptania alebo sťažnosti. Odišiel k nebeskému Otcovi s láskou doopatrovaný svojimi najbližšími, v kruhu svojej rodiny dňa 17. 1. 2006 vo veku nedožitých 68 rokov. Bol to krásny a naplnený život. Vďaka Bohu za brata farára J. B. Hroboňa.

ODOBIERKA

So svojim drahým manželom, otcom, starým otcom, bratom, príbuzným a priateľom sa v tejto chvíli lúčia jeho najbližší:

Manželka MILUŠKA, ktorá ho nesmierne oddane sprevádzala 42 rokov spoločného života. Bola mu oporou, s láskou a porozumením stála pri ňom v dobrom i zlom. Bude jej veľmi chýbať.

Deti:

ELENA s manželom Pavlom a deťmi: Samkom, Eunikou, Dávidkom, Judítkou, Miškom, Elenkou a Ondrejkom,

JÁN s manželkou Máriou a deťmi: Janíkom, Miloškom a Katuškou,

BOHDAN s manželkou Bibianou,

LUDOVIT s manželkou Máriou a deťmi: Maruškou, Aničkou, Ľudkom a Evičkou,

MILADA s manželom Jozefom a deťmi: Barborkou, Jožinkou a Andrejkom,

ANNA s manželom Petrom a vnúčatkou, ktoré sa len chystá na tento svet a ktorého by sa starý otec bol rád dožil,

Ďakujú svojmu otcovi, že v ňom mali nasledovaniachodný vzor a tiež za to, že dával rodinu dohromady, tešil sa zo spoločne strávených chvíľ a usiloval sa, aby všetci držali spolu a pomáhali si. Vnúčatá sú vďačné za dedka, ktorý ich mal veľmi rád.

Lúčia sa:

brat MILOŠ s manželkou Vierkou a rodinou,

brat DUŠAN s manželkou Magdou a rodinou,

ďakujú za pekné spoločné chvíle, za priateľstvo, za to, že v ňom mali dobrého brata.

Lúčia sa:

celá rodina Štarková,

rodina Bucharová, Krišťufová a Hejzarová z Čiech,

svatovci Fáberovci, Mižíkovi, Brndjarovci, Sopoligovci a Mišunovci,

kmotrovci Hvožďarovci, Oravskí a Žárski,

celá ostatná rodina bližšia i vzdialenejšia.

Lúčia sa najbližší spolupracovníci Katka Plžová s rodinou, Lenka Taškárová s rodinou, kaplánka Katka Suchá a Tibor Bížik, ako aj ostatní spolupracovníci z cirkevného zboru.

Lúčia sa pracovníci Biblickej školy a Evanjelickej základnej školy v Martine.

Lúčia sa ďalej:

Priatelia z Košíc, Bratislavy, zo Sliezska, z Čiech, zo Spojených štátov amerických, z Nemecka, Holandska a Poľska.

Spolužiaci z teologickej fakulty a oltárni bratia a sestry z celej ev. a. v. cirkvi na Slovensku a v Čechách. Priatelia z katolíckej cirkvi, Cirkvi bratskej a Bratskej jednoty baptistov.

Lúčia sa sestry a bratia z cirkevných zborov Rimavská Sobota, Ratkovské Bystré, Lazy pod Makytou, Hanušovce nad Topľou, ako aj z domáceho cirkevného zboru v Martine s filiami Dražkovce, Diaková a Bystrická, ďalej cirkevné zbory Istebné, Mošovce, Slovenské Pravno a Pribovce.

Lúčia sa predstavitelia mesta Martin, Slovenskej národnej knižnice, Matice slovenskej a iných kultúrnych inštitúcií mesta Martin.

Lúčia sa predstavitelia mesta Hanušovce, ktorého bol čestným občanom, spoluobčanmi z mesta Martin, susedia Slovákovi, Borcovanovci a Vladárovci z Mošoviec.

Rodina ďakuje všetkým bratom a sestrám za veľkú účasť a všemožnú podporu v chorobe brata farára. Ďakuje tiež lekárom: Rudolfovi Pullmannovi, Fabušovi, Pěčovi, Vladárovi, inžinierovi Kompišovi, manželom Hajtmanovcom, ako aj ďalším lekárom a zdravotným sestrám, najmä Nadi Kondekovej, ktorí mu pomáhali uľahčiť posledné dni.

Lúčime sa s bolesťou a zármutkom.

Brat farár J. B. Hroboň nám bude veľmi chýbať, veríme však, že je so svojim nebeským Otcom tam, kde už niet žiadnej bolesti ani slz. V tejto istote spasenia a večného života sa lúčime a dávame svoje posledné zbomoh až do dňa vzkriesenia.

Spomienková kázeň po pohrebe Jána Bohdana Hroboňa

*Radujte sa s radujúcimi a plačte s plačúcimi,
buďte vospolok jednomyselní.*

R. 15,16

Milé sestry a milí bratia!

Chcel by som sa s vami podeliť o niekoľko dojmov z otcovho pohrebu. Budem teda v tejto kázni osobnejší ako obvykle, predsa však chcem spomenúť aj spoločné veci, na ktoré by sme nemali zabudnúť.

1. Veľké množstvo ľudí, ktorí sa na rozlúčke zúčastnili. Odhadujeme ich počet na 1200, možno aj viac. Keď čelo pohrebného sprievodu prichádzalo ku katolíckemu kostolu, jeho koniec bol takmer ešte pri Memorandovom námestí. Doznievali evanjelické zvony a začínali zvoniť katolícke. Tento sprievod symbolicky prepojil dva duchovné póly tohto mesta. Táto udalosť je v pravom zmysle slova hodná moysesovskokuzmányovských tradícií. Aj rozdiely medzi cirkvami blednú, ak sú utvorené dobré osobné vzťahy, úprimnú účasť a spoločný záujem.

2. Spoločenstvo, ktoré sa zišlo – jeho charakter. Priznám sa, mali sme ako rodina obavy, ako zvládneme ten nápor. Stretnutia a rozhovory s tol-

kými ľuďmi bývajú vyčerpávajúce. Môžem však povedať, že sme mohli vnímať v tých vyjadreniach a prejavoch účasti toľko lásky, pozornosti a súcitu, že nás to nielenže neunavovalo, ale naopak pozdvihovalo a nieslo. Niečo na spôsob davu, do ktorého sa spontánne vrhne jeho idol a oni ho nesú na rukách a neublížia mu. Stáva sa, že pri stretnutiach s mnohými ľuďmi za bežných okolností zaznie aj kritika alebo nespokojnosť či množstvo požiadaviek, čo obvykle človeka zafaží. V tomto prípade však akoby táto záťaž absentovala. Napriek čiernej farbe mi to zhromaždenie pripadlo ako kus Božieho kráľovstva, kde človek nie je ničím zafažený a kde vníma lásku, porozumenie, úprimnosť...

3. Masívna pomoc domácich viery, cirkevného zboru, od koláčov (ktosi spomenul, že ešte ich toľko pokope nevidel) cez prípravu karu, výzdobu, organizáciu dopravy, venovanie sa hosťom, techniku, ozvučovanie a prenos, fotenie... Pomocníkov bolo dosť, pohostenia bolo

neúrekom, hostia boli spokojní. Neboli žiadne väčšie problémy, ani starosti a všetko prebehlo mimoriadne hladko. Viacerí spomínali, že napriek smútku a bolesti to bol veľký zážitok, z ktorého prijali mnoho po-
žehnaní.

Túto udalosť som prijal tiež ako výzvu a záväzok:

1. Aby sme nikoho, kto prežíva bolesť a smútok, nenechali osamote. Niekedy je to ťažké. Zaoberáme sa tým, čo takému človeku povieme, či je vôbec vhodné ho navštíviť, či ho to neobťažuje... Myslím, že to hlavné je jednoducho byť s ním, prísť, ukázať, že máme záujem, že nám nie je ľahostajný. To je často viac ako akékoľvek slová. V ťažkých chvíľach býva človek veľmi citlivý, vnímavý na každý prejav záujmu a pozornosti. A navyše mnohí majú skúsenosť, že sú sami obohatení a povzbudení pri stretnutí s človekom v ťažkej situácii.

2. Nebojme sa vyjadriť našu vnútornú účasť konkrétnym spôsobom. Niekedy stačí úprimný stisk ruky či priateľské slovo. Ak je príležitosť, stíšiť sa pri Božom slove a modlitbe. Alebo priniesť niečo, čo dobre padne alebo spraví radosť. Môže to byť úplná drobnosť. Nejde o finančnú hodnotu, ale o konkrétne vyjadrenie účasti, záujmu, pomoci, a to má neobyčajnú cenu. Viacerí spomínali, že dostali od otca jablko alebo niečo pod zub, prípadne knihu a že im to v tej chvíli veľmi dobre padlo. V kritických chvíľach práve takéto prejavy pozornosti môžu vytvoriť väzby aj na celý život.

3. Zjednotiť sa v pomoci druhým.

Ani pri najlepšej vôli nestačíme na všetko sami. Práve na to je spoločenstvo, aby každý bol zapojený a prispel darom, aký mu Pán Boh dal. Dohromady tak mozaika týchto darov vytvorí krásny obraz. Takýto obraz sme mohli vnímať aj my počas otcovho pohrebu. O takúto cirkev vždy usiloval aj on a určite by bol hrdý na celé to dianie v nedeľu. Takto zomknuto, obetavo, láskavo by to malo vyzeráť stále.

Na záver spomeniem ešte jednu vec, ktorá mi leží na srdci a ktorá, myslím, zostala nedopovedaná. Otec bol človek širokého srdca, veľmi obdarovaný a pracovitý. To, čo bolo jeho úspechom, bolo predovšetkým z Božej milosti. On bol Boží nástroj a Pán Boh pri tom mnohom snažení občas nejaké tie dvere milosti otvoril. Možno v otcovom prípade viac ako zvyčajne. Komu bolo viac dané, od toho sa aj viac vyžaduje. Mnohé dvere však potrebujú byť ešte otvorené a túžime po tom, aby sa tak stalo. Aj táto príležitosť nám pripomenula, že ešte máme čas milosti, že máme ľudí, veľmi dobré podmienky a môžeme, ba musíme ďalej hľadať, prosiť, klopať. Žiadna výrazná osobnosť nespadá z neba hotová. V statočnom zápase sa formuje charakter, získava sila a odhodlanie. Preto sme povinní robiť všetko, čo je v našich možnostiach. Zároveň veriť, čakať a dúfať, že Pán Boh dá tú milosť a otvorí nové a krásne veci aj v našom spoločenstve. Amen.

JÁN HROBŇ,
zborový farár

E d i t o r i a l

ŠTEFAN HRÍB

Veľmi nemám rád tie správy. Ich slová hovoria o záverečnej dráme každého z nás, no sú neznesiteľne chladné, opisné, kovové, a na to, čo sa snažia povedať, zúfalo prázdne. Zomrel, skonal, odišiel. A ďalej? Čo ďalej? Čo si k tomu ešte povieme? Keď je to navyše o ľuďoch, ktorých nosím v duši, vždy dlho neviem, čo so sebou. Ako teraz, Bohdan. Vedel som, že je to s tebou vážne, veľmi vážne, ale nevedel som, že až takto. Keď mi prišla tá krutá SMS, zase sa mi vrátil známy pocit absurdity. Bol si tu, s nami, a už nie si? A čo teraz? Nikdy som tomu nerozumel. Asi ani nikdy nebudem. Vieš, uplynulý týždeň tu bolo verejnej smrti akosi priveľa. Zomrel spevák nášho zlého vkusu a hneď ho boli plné noviny. Zomreli vojaci našej dobrej misie a tiež sme o tom všetci dlhé dni hovorili. Ale zomrel si aj ty, pre mňa predovšetkým ty, a nikde som o tom nič nenašiel. Ani riadok. Chvíľu som nad tým zúfal. Zdalo sa mi to od nás nespravodlivé, hlúpe a úplne trápne. Kedy, keď nie na konci, rozlíšime zrno od pliev? Ale potom som ťa pochopil – rovnako nenápadne, ako si v tejto krajine šíril dobro, si z nej odišiel. Presne tvoj štýl. Nenapodobiteľný hroboňovský štýl.

Nikdy som si to neuvedomil, až teraz – nikto nikdy nenapísal, ako si celé desaťročia, vlastne celý svoj život, menil túto krajinu, a teba nikdy ani len nenapadlo, že by to malo byť inak. Mohli by o tom hovoriť celé oblasti okolo tvojho milovaného Martina, desiatky farností, tisíce ľudí. Prišiel si kamsi vždy znovu, nadchol si zopár ľudí a o pár rokov sa prázdno zmenilo na tvorivý živel, ktorý už nebolo možné zastaviť. Myslel som na to, keď si nám nedávno s pýchou – táto je dovolená – ukazoval novú školu, opravený chrám a priestory pre mladých ľudí, pre ktorých si žil. Áno, nikto o tom nikdy nenapísal, no predsa je to všade zapísané. Nie na pomínuteľný papier, ale priamo do základov všetkých tých miest a dedín, v ktorých si žil. A priamo do srdca ľudí, ktorých si len akoby mimochodom zmenil.

Keď sme sa v posledných rokoch rozprávali o živote na Slovensku, na tvojom Slovensku, bol si vždy akýsi smutný. Vedel si, že reformy sú dobré, ale vravel si, že súčasne smerujeme k ľži, k povrchnosti, že nevidíš veľa dobrých znakov tejto doby. Cítil som z teba hlbokú obavu o dušu tohto kúska zeme. Ale potom si sa vždy usmial a ja som vedel, že už zasa ideš pokračovať v drobnej, neviditeľnej práci, ktorou si celý svoj život vzdoroval väčšine. Toto som nevýslovne obdivoval. A presne toto má tu, v kráľovstve priemeru, bude nevýslovne chýbať. Ty mi tu budeš chýbať.

Kedysi vraj meno hovorilo niečo podstatné o človeku. Dnes už nie, ani v menách už nevnímame obsah. Ty si bol aj v tomto výnimka. Nič, vôbec nič ťa nevysťihuje viac než tvoje meno.

BOL SI BOHDAN TEJTO KRAJINY.

.týždeň

Neodišiel od nás, ale vrátil sa k Otcovi

ZA JÁNOM BOHDANOM HROBOŇOM

V Martine sa 22. januára 2006 konala posledná rozlúčka s Jánom Bohdanom Hroboňom (6.3.1938 – 17.1.2006), váženým martinským evanjelickým farárom v. v., učiteľom Biblickej školy v Martine a Žilinskej univerzity. Narodil sa v Martine, maturoval na gymnáziu v Rimavskej Sobote, vyštudoval Evanjelickú bohosloveckú fakultu v Modre, manželstvo uzavrel s Miluškou, rod. Krišťufovou, ako kaplán pôsobil v Nových Zámkoch a v Košiciach, ako farár v Jelšavskej Teplici, v Ratkovskom Bystrom, v Lazoch pod Makytou, v Hanušovciach nad Topľou a napokon v Martine. Bol členom rozličných cirkevných grémii, spoločností a spoločenstiev. V 90. rokoch uplynulého storočia bol generálnym presbyterom Evanjelickej a. v. cirkvi na Slovensku.

Pochádzal z rodu slovenských buditeľov, ktorý už v šiestej generácii „neschádza z katektelne“ a vytrvalo, viac ako 200 rokov šíri evanjelium. Do nášho vedomia sa zapísal ako syn a otec vázenej hroboňovskej rodiny, ktorá stotočne pracovala a pracuje na kresťanskej dedičnej roli v našom národe. Aj jeho traja synovia sú teológmi, dvaja pôsobia ako evanjelickí farári, Ján v Martine a Ľudovít v Příbovcich, Bohdan, pôvodne elektrotechnický inžinier, v súčasnosti doktorand teológie, založil Biblickú školu v Martine. Dve dcéry sú evanjelické kantorky. Už tento strohý výpočet svedčí o výnimočnom vklade rodiny Jána Bohdana Hroboňa do slovenského evanjelického života. Túto rodinu evanjelických farárov si slovenskí evanjelici obľúbili na mnohých miestach Slovenska i v zahraničí. Dodnes na dávnych Hroboňovcov vďačne spomínajú v Liptovskej Sielnici, nezabúdajú na nich v Istebnom, na Podkarpatskej Rusi ani v USA, v Sabinove či v Rimavskej Sobote. Všade zanechali hlbokú brázdnu. Takú Ján Bohdan Hroboň vyoral i na svojich pôsobiskách, najvýznamnejšiu azda v ateisticky rozvrátenom Martine, pred komunizmom známom národnom centre

a evanjelickej bašte slovenského kresťanstva. Obnoviť a obrodiť duchovne Martin patrilo k najťažším úlohám slovenského evanjelictva po roku 1989 a cti naplniť túto úlohu sa dostalo martinskému rodákovi, po matke Anne synovi a vnukovi martinských národovcov Štarkovcov, Jánovi Bohdanovi Hroboňovi. Prichádzalo sa mu do Martina ťažko – odchádzal z rozvinutého, „rozospievaného“, činného a dobrosrdečného hanušovského zboru. A v Martine bolo treba v mnohých ohľadoch zobúdzaf ateizmom vážne poškodený zbor a na nejednom úseku obnoviť zničené základy duchovného života. No Ján Bohdan Hroboň túto neľahkú úlohu prijal a oddal sa jej. Vedel, že sa musí stať trpezlivým hlásnikom duchovnej obnovy a obrody.

Budil nielen ospalý Martin, ale i Turiec, spiacie Slovensko, prebúdzal a prebudil mnohých k návratu na duchovnú rolu. Povzbudzoval k novému dielu celé evanjelické kresťanstvo, jednotlivcov i cirkev. Žiadal, aby sa v novej dobe ujímalo dôležitých obrodných úloh, usiloval sa, aby mládniky nezakrpateli, hľadal stepy, ktoré by sa ujali a rozvinuli do vetiev viery, lásky a nádeje. Dobre

J. B. Hroboň
so synmi
Jánom,
Bohdanom
a Ludovítom

vedel, že dávne reformačné studnice, z ktorých vyrástlo a mohutnelo slovenské evanjelium, naďalej pramenia v živých vodách evanjelia, doslova „padajú z nebies a tečú krajinou“. Stačí vyjsť na rozkvitnutú líuku, povedal v jednej kázni, a každému musí byť nad slnko jasnejšie, že svet a svety majú svojho Stvoriteľa a majú i svojho ochrancu, obrancu a Spasiteľa.

Niektorí teológovia mu vytkli, že je konzervatívny, že kotví v 17. storočí, že mu náš duchovný čas už nemusí rozumieť, že cirkev, v ktorej naplno, v ťažkých podmienkach a stresoch vytrvalo pracuje a žije, je vo svojich cirkevných obmedzeniach už prekonaná. Niet pochýb, že sa pre mnohé v cirkvi trápil, no vytráпил sa väčšmi, úprimnejšie a podstatnejšie ako jeho kritici. Veď bol v mnohom priekopníkom a objaviteľom nových ciest. A aj v tom hlavnom, v hľadaní kresťanskej kontinuity, bol – na rozdiel od niektorých kritikov – skutočným poctivcom. Nezapredal sa. Kráčal rozhodným krokom v šlapajach otcov. S odvahou hľadačov pravdy študoval správy o najstarších krajinách a vstupoval do najhlbších vrstiev duchovných dejín ľudstva v dávnej Mezopotámii

a Izraeli. V najslávnejších chvíľach bral do rúk a citoval Bibliu kralickú. Miloval jej vznešený liturgický jazyk. Mal zmysel pre nové melodické duchovné piesne mladých, ale banoval za tými, ktoré sme si zamilovali v ich poetickej bibličtine a na ktoré po ich stáročnej vernej službe príliš ľahostajne zabúdame. Miloval duchovnú poéziu. Jeho kázňové „výpravy“ do starozákonných či novozákonných krajín, osudov, piesní a spevov, vedeli nájsť a jasne ozrejmiť vekmi preverené biblické pravdy: to, čo človek musel a musí prekonávať v každom veku, vždy s novou generáciou nanovo, počúvali sme v jeho podaní nie ako starodávny, ale ako príbeh našich čias.

Spor s diablom a diabolským časom ho fascinoval. Za diabolský, doslova antikristovský považoval najmä perfidný komunistický režim, s ktorým pozoruhodne statočne zápasil mnohými spôsobmi. Napríklad doslova nebezpečnou podzemnou distribúciou nezávislej náboženskej literatúry. A režim sa mu pomstil. Všetmožno ho odsúval z rozličných príležitostí a povoľoval mu, aby mohol pôsobiť na „posledných autobusových zastávkach“. Tráпил sa, ak sme sa režimu

nevedeli vzoprieť, ak sme mu podliehali a neraz načisto podľahli. Ak sme zapierali a zapreli Pána Ježiša Krista. Aj preto bol neobyčajne kritický voči tomu, ako sme – aj my evanjelici – podliehali mámeniu diabolskej zloby, ktorou sa nás usiloval zmocniť a neraz aj zmocnil komunizmus. Ale vedel o nádeji: vedel, že cirkev i každého veriaceho možno obnovovať v neprestajnej modlitbe a v každodennom pokání. Mnohí sme to jasne pochopili v tej chvíli, keď sme na prelome miléníí, 1. januára 2000, sami seba uvideli v martinskom evanjelickom chráme v takrečeno nekonečnom zástupe hriešnikov – Slovákov, ktorí prišli pokľaknúť a v stíšení vyznať: Pane, boli sme a sme slabí, ešte slabší, ako to vôbec vieme navonok priznať a vyjadriť.

Obzvlášť ho trápil a doslova stresoval krízový stav našej drahej evanjelickej cirkvi. Jej rozpoloženie, problémové vzťahy, ktoré sa dostávajú do nežiaducich, takrečeno nebratškých polôh. Na jednom z posledných verejných vystúpení – na verejnej diskusii v martinskej Biblickej škole 9. 11. 2006 – žiadal, aby sa všetky kritické oblasti evanjelického života s pokorou a v pokore podrobili žiaducej obnove, obrode a spolupracovalo sa v novej nádeji. Bolo to jeho poslanstvo, je to jeho odkaz. Nevedel si predstaviť nezmierenu cirkev a zmierenie chápal predovšetkým ako schopnosť prijať, brániť a vyznať pravdu.

Ján Bohdan Hroboň patril medzi odpúšťajúcich kritikov, a takí vždy boli a budú soľou kresťanstva. Bolo na ňom jasne vidieť a boli sme mu za to vďační, ako sa vedel – azda najväčšími – radovať z navrátených márnотratných synov. Mal široké srdce. Zmestili sa doň všetky jeho zbory, množstvo priateľov, zástupy evanjelických i neevanjelických kresťanov.

Záležalo mu najmä na všetkých vrstvách evanjelikov a evanjelictva. Na deťoch, mládeži, rodinách, diakonii, školách, kňazoch i laikoch, mužoch i ženách, ale i časopisoch a knihách. Na slušnej komunikácii. Osobitne mu záležalo na inteligencii. Mnohí v tom hľadali exkluzívne elitárstvo. Ale on to videl inak: Kde ste dnes práve vy, ktorí ste vedeli za jasnou hviezdou nebeskou prichádzať od východu? Prečo je vás tak málo, prečo je čo-

raz menej tých, ktorí predsa len prišli a prichádzajú skloniť sa pred Spasiteľom? – Tiesnivé otázky Jána Bohdana Hroboňa z jedinečných kázni, ktorými sa prihovoral inteligencii v Rožňave, v Dolnom Kubíne a naposledy v Martine doslova kriticky reagujú na márnomyseľnosť slovenskej inteligencie, na jej neschopnosť zobudiť srdce a vložiť ho do zápasov o našu paľzavou pákultúrou zaplavenú krajinu i o jej múdre „zabezpečenie“ v nadehádzajúcich neľahkých dobách. Pripomenul nám – v jednej z jeho posledných kázni – na nedávnych októbrových štúrovských slávnostných službách Božích v Bratislave, ako to práve prostredníctvom kresťanskej vízie dokázali doslova „v svätej obeti“ dosiahnuť Ľudovít Štúr a jeho ideálni spolupracovníci. Práve oni statočne a verne žili a pracovali, a tým svoj ľud i národ a cirkev zabezpečili v doslova púštných desaťročiach. Aj preto J. B. Hroboň neúnavne a s pokáním nastoľoval otázku „svätej obete“, statočného a čistého života, nového zrodu, nového nadšenia, nového budovania. Priniesol nejednu svätú obeť. A mohol budovať, lebo sám Hospodin prichádzal so svojou pomocou. Obdaroval ho výbornou rodinou, nasledovníkmi i obeťavými pomocníkmi.

Prešlo desať rokov a martinské Memorandové námestie – starodávne statočné evanjelické nádvorie, rozkradnuté a zanešvárené komunizmom – sa v nedávnych rokoch, v slobodných pomeroch navidomocí zmenilo. Ožilo a svieti. Nielen sviežimi farbami navrátených a obnovených budov, ale rozsvecujú ho najmä študenti Biblickej školy, o ktorej sníval už otec Jána Bohdana, vážený Ján Vladimír Hroboň, ako o škole laikov, ktorí by mali byť doslova misionármi na postkomunistickom Slovensku. A rastie tam i Evanjelická základná škola – rastie v detských radostiach doslova ako za starých čias. Natrápil sa v srdci pre ňu – isto neraz aj „vyplakal“ náš drahý zosnulý: Nie a nie ju založiť, hovorieval – zdá sa, že sa poddal a hynie starodávny evanjelický Martin. No predsa modlitby nezostali nevyslyšané: Memorandové námestie vyhnalo nejeden detský mládnik. Teraz už len starostlivo štepí, aby prišiel

a rozkvitol kvet školy práve tak, ako prichádza a kvitne už viac rokov cez letné prázdniny: prislovečné martinské letné biblické školy doslova spievajú radosťou stoviek detí, ktoré z Martina i celého Turca prichádzajú, aby v závere týždňových biblických sústredeňí zvolali: Milujem Ťa, Pane, som Tvoje dieťa!

Bol som pri tom, keď v daždivom júli uplynulého roka náš milý pán farár ako doslova nádejnú kresťanskú „ódu na radosť“ počúval detský džavot završujúci Letnú biblickú školu na Memorandovom námestí. Na tomto námestí sa pohyboval ako skutočný duchovný hospodár, známy bol láskavým oslovovaním prichodiacich pútnikov. Na historické námestie obetavo prichádzal i z Mošoviec, z „krajiny svojho dôchodku“, i napriek čoraz väčšími sa hlásiacej chorobe.

Tie starodávne nábožné Mošovce Jána Kollára si Ján Bohdan Hroboň doslova zamiloval. Na dúšok čítaval Kollárovo Pamäti z mladších rokov života. Porozumel si s dávny veľkým básnikom a vynikajúcim kazateľom Jánom Kollárom i Mošovcami v mnohom: inšpirovala ho dávna slovenská minulosť a jej poetické variácie nachádzal v obrazoch mošovského parku. Kniha, ktorou pozdravil Mošovce, svedčí o tom, že aj v Jánovi Bohdanovi Hroboňovi mali sme kazateľa i básnika: jeho kázne neraz doslova sršali poetickými obrazmi, objavnými prirôvaniami – ohlasovali sa v nich dávne hroboňovské básnické hrivny. No mali sme v ňom najmä kazateľa, muža priameho slova, jasne adresovanej evanjeliovej výzvy. Priznávame, že sme si – neraz zasiahnutí – azda i fažkali, ale napokon vďačne prijali výzvu vyčistiť vlastné svedomie. Takto vystupoval i vo verejných diskusiách. Prehľboval tým kultúrne a mravné vedomie v našom národe.

Ako skutočná osobnosť a uznávaná autorita nespočetnekrát hosfoval a kázal v mnohých zboroch, doma na Slovensku, v Sliezsku, v Prahe, v Nemecku i v Holandsku, prednášal na Biblickej škole i Žilinskej univerzite. Bol doslova európskou osobnosťou. Publikoval v časopisoch, diskutoval a vystupoval v masmédiách, debatoval na podujatiach, písal, korešpondoval, upozorňoval, predvídal a varoval. Bol rodený evanjelizátor.

Založil časopis Martinský evanjelik a vďačne doňho prispieval. Bol inšpirátorom zrodu Združenia evanjelickej inteligencie Liptovskoravského a Turčianskeho seniorátu. A bol i pravý ekumenista, hodný kuzmányovskomoysesovských či horváthovsko-kmefovských tradícií martinského Memorandového námestia. Svojho sa držal, s kresťanskými spoločenstvami iných vierovyznaní hľadal predovšetkým Ježiša Krista, toho Ukrižovaného. V rozhovoroch s ním sa zrodila nejedna nezabudnuteľná relácia, myšlienka či reflexia. Miloval spev, liturgický, zborový spev spevokolov i spev chrámový. Miloval i slovenskú ľudovú pieseň. Mali sme v ňom skutočného učiteľa radosného spevu. A v neposlednom rade: mali sme v ňom najmä horlivého modlitebníka, ktorý všade tam, kde zavítal, pomáhal pochopiť silu modlitby. Keď sa modernizovala na martinskej fare historická dnes už cirkevná sieň, vybral do nej ako symbol veľký drevený kríž (V tomto znamení zvíťazíš!) a biblický citát z 1. Listu Tesalonickým: Ne-prestajne sa modlite! Za všetko ďakujte!

Jána Bohdana Hroboňa sme pre jeho prácu – vďační za jeho láskavosť, poučenia, rady, impulzy ako svojho duchovného pastiera milovali práve tak, ako ho milovali v Hanušovciach nad Topľou, v Lazoch pod Makytou a inde, kde mu bolo dané požechné pôsobiť. Objali sme ho zakaždým i naposledy na rozlúčku práve tak vďačne, ako ho s nadšením objímali, keď sa s ním po desaťročiach stretli v horskej modlitebni lazovič príslušní do Rátokovského Bystrého. Považovali sme ho a budeme považovať za významnú osobnosť Martina, ale i za mravnú autoritu – skutočného predstaviteľa evanjelického i národného, duchovného i verejného života Slovenska. Lúčime sa s ním s vedomím veľkej straty, ale i novej viery, lásky a nádeje: lebo bolo to práve toto troje, čo sa usiloval medzi nami a v nás s pomocou Božou obnovovať. Ďakujeme zaňho Hospodinovi, že ho medzi nás vyslal a pomáhal mu rozvinúť medzi nami a v nás radosť z kresťanského života. Ďakujeme zaňho radosťne, lebo taká bola s ním vôľa Božia pri nás!

MILOŠ KOVAČKA

Evanjelický posol spod Tatier

P R E D S E D A V L Á D Y S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Bratislava 31. januára 2006

Vážená pani Hroboňová, vážená smútiaca rodina,

S hlbokým zármutkom som prijal smutnú správu o úmrtí Vášho manžela a otca Jána Bohdana Hroboňa.

Dovoľte mi, aby som v tejto smutnej chvíli vyjadril ľútosť nad bolestnou stratou tejto osobnosti duchovného života, ktorá bude chýbať evanjelickému spoločenstvu veriacich a natrvalo zostane zapísaná v ich srdciach.

Viem, že Váš smútok je veľký, dúfam však, že čas a modlitby pomôžu zmierniť otvorenú a bolestivú ranu, spôsobenú týmto odchodom.

Dovoľte mi vyjadriť moju úprimnú sústrasť.

MIKULÁŠ DZURINDA

Vážená pani
Milada Hroboňová
M o š o v c e

Z kondolencií a spomienok na zosnulého brata farára Jána Bohdana Hroboňa od našich priateľov zo zahraničia

Milá rodina,

obdržala som list od brata farára Berge z nášho zboru, že brat farár Ján Bohdan Hroboň zomrel v pokoji 17. januára 2006. Všetkým Vám zasielam úprimnú sústrasť, pretože viem, že bol Váš kňaz a veľmi drahý priateľ. Aký bol požehnaním pre všetkých. Viem, že môj život bol hlboko obohatený stretnutiami s ním a jeho kázňami. Bol to skutočne Boží muž. Nech Vás Boh požehná, pretože viem, že Vy požehnáвате rodinu Hroboňovcov.

ANNA A BOB

Milá rodina Hroboňovcov,

s veľkou bolesťou som sa dozvedel o skone brata farára Hroboňa. Hoci som ho poznal len krátky čas, spravil na mňa dojem, ktorý vydrží navždy. Vždy budem spomínať na veselé chvíle, ktoré sme spolu prežili, či už to bolo pri nákupoch, alebo keď musel vystupovať cez dvere spojuzdca, keďže dvere na strane vodiča sa nedali otvoriť. Ale sme sa v ten deň spolu nasmiali!

Vždy budem spomínať na jeho prívetivosť a láskavosť. Zoznámenie sa s ním bola pre mňa skutočne česť. Rád by som Vám poslal úprimnú sústrasť, srdečný pozdrav mamičke a celej rodine Hroboňovcov. S láskou Váš

FRANK ALBRIZIO

Drahí priatelia a zvlášť pani Hroboňová,

správu o smrti Jána Bohdana sme práve dostali od Milady a Jozefa. S touto správou prišiel do našich srdiec smútok. A to napriek tomu, že sme Vám vraveli, že bude ťažké, až nemožné uvedomiť si, aké hlboké a trvalé miesto zaujal brat farár v našich životoch a spomienkach. Pre naše životy bol jasne jeden z najväčších Božích darov. Sme veľmi povďační, že sme mali česť poznať ho a možnosť mať si ho zamilovať, pritom vediac, že on mal rád nás. Nikoho takého ako on sme nepoznali.

Ján Bohdan bol skutočne „dieťa Otca nebeského“. Takí ste všetci vy „deti nebeského Otca“. On jasne vedel a keď by ste aj Vy v týchto mimoriadnych dňoch vedeli, že nie ste opustení, že Boh pozná Váš žiaľ a že Boh Vás podrží v milosti a pokoji. Modlitbami a myšlienkami sme s Vami. Radi by sme boli teraz s Vami. Nech pokoj, ktorý sprevádza vaše duše, zostáva s Vami a uchováva Vaše srdcia a mysle v Ježišovi Kristovi.

MARGE A GEORGE MADSEN

Veľavážená a ctená smútiaca rodina,
milí a drahí Hroboňovci!

Vám nenačím zvýrazňovať, že sme, každý človek, zrodením zviazaní s prítomnosťou Sveta, ale ako Stvoriteľovo dielo s domovom vo večnosti. To telesné v nás cíti strašnú stratu, to duchovno v nás má nádej na večné stretnutie...

Zostáva nám trvale svietiť Slovo i občas bezmocnosť našich slov, ktorými sa delíme s hlbokým žiaľom i podaním svedectva spoluúčasti nad stratou tak drahého nám, Vášho otecka a nášho brata v Kristu, pána farára i priateľa Janka Bohdana Hroboňa. Spoločne vieme, mimoriadnu osobnosť, ktorá zostáva nezastupiteľne jedinečná práve duchom slov, ktoré rozosial do srdc, myslí a duší toľkým ľuďom ...

Aj mňa dotýka sa veľmi Vaša strata, hoci vieme o nádeji...

Aj mne už chýba a bude ďalej. Aspoň takto si sprítomňujem jeho odkaz, ako i čím nás poznamenal a čo som mu aj priamo vyjadril: Ďakujem Bohu, že nám ho dal, priviedol k nám v púti životom i duchovnom pôsobení – do Martina. Ďakujeme mu, že nám svedčil slovom i činom o Ňom...

Nomen omen – (aj) meno znamená, bol Jánom, nuž aj prameniáci v tom istom ako Zlatoušty, hrmavica vo varovaní, tak vrúcne oslovujúca váhavých a hlbavo sa prihovárajúca k príhlasným...

Áno, Bohdan – Bohom daný i Boha podávajúci i v Jeho duchu odovzdaný a v Jeho Pravde pôsobiaci...

Hroboň, ktorý nezahrabával, ale odhrabával podstatu, aj teraz nám svedčí, že hrob je brána do večnosti, ako obraz, do takej, ako nám milosť Božia udeľuje, aj vo vyhladke na nádej milosrdenstva...

Bol i zostane dôstojný nástupca skvelých duchovných pastierov v dejinách Martina, ktorí svedčili Kristovi celým životom, myslením i konaním, ľudskou srdečnosťou, ale nezapierali ani rod, lež, vyrastajúc z jednoty tohto odkazu, spájajú naďalej všetky tri bytostné spoločenstvá, tých, ktorí už žili, nás, čo ešte žijeme a nesieme ich odkaz, aj tých, čo prídu po nás...

Radca, keď sme potrebovali posilu, zapájajúci sa spolupracovník, zvlášť pre kultúrne podujatia, zapálený pre zaujatie blížnych a pridávajúci to svoje osobné, bytostné, srdečné ...

Priateľ otvorene sa vyznávajúci, že tiež očakáva spoluúčasť, že má trápenie, že je aj unavený a že musí aj premáhať nenáležité odozvy svojho odovzdania...

Tvorca duchovných spoločenstiev, ale aj pozorný podporovateľ tvorivosti mladých...

Pán Boh zaplať za všetko, čo dobré v nás vyvolal...

V takomto odkaze so ho budeme niesť ďalej. V Jeho duchu sa delím s Vašou bolesťou...

Vážená zarmútená rodina, drahí naši Hroboňovci!

Len včera Vám odišiel milovaný človek. Akokoľvek ste to posledné týždne čakali, predsa je to bolestné. V ťažkých chvíľach spoločného utrpenia prežili ste a iste ešte prežívate zvláštny rozmer Božej veľkosti a aj Vašej vzájomnej blízkosti. Mysleli sme na Vás po celý čas...

Aj nám odišiel milovaný človek. Aj my sme sa na jeho odchod pripravovali. A aj nás to veľmi bolí.

Jedno známe židovské príslovie hovorí, že „smrť blízkeho človeka vždy inak usporiada vesmír“. Pre nás, lazovských evanjelikov je veľmi cenné, že sme Vás mohli mať roky medzi sebou a stále cítime vďačnosť voči Bohu, že nás vtedy obdaroval Vašou prítomnosťou.

Váš otec, brat, deduško, Váš manžel bol aj pre nás vzácnou bytosťou a aj zostane neviditeľnou súčasťou našich životov.

Na jeho veľké, otvorené srdce a vždy otvorené dvere do fary nikdy nezabudneme.

Veru, všetko zdanlivo ostalo tak, ako bolo, a predsa je „všetko“ iné.

Ján Bohdan Hroboň nám bude chýbať.

Bude sa po ňom cnieť v Makýtke a ešte na mnohých miestach..., v nás.

Prijmite, prosím, našu úprimnú sústrasť.

S úctou

Evanjelický a. v. cirkevný zbor v Lazoch pod Makytou
18. januára 2006

Bohdan Hroboň alebo jeho nezabudnuteľná kázeň o tom, ako Enoch chodil s Hospodinom

Keď sme sa kedysi dávno stretli prvýkrát, v kraji môjho otca a deda, v Makýtke na Lazoch, hneď som cítil z teba to zvláštne, široké vyžarovanie. Podal si mi ruku na dvore lazovskej fary a povedal, aby som ti hovoril Bohdan – ako keby to bola tá najsamozrejmejšia vec na svete. Mal som vtedy osemnásť a ty okolo stopäťdesiat...

Ty si bol Hroboň zo slovenských dejín a ja chlapec z Púchova.

Na dôstojného pána si sa nehral. Tvoj srdečný, zvonivý a krásne ráčkujúci hroboňovský hlas bol taký bezprostredný ako celá tvoja bytosť. Prijal si každého bez okolkov a tvoja charizma otvorenej duše si vedela získať aj tvrdé dedinské povahy.

Prišiel si na Lazy a doniesol si k nám kus svojho hroboňovského rodu. Tvoj rozhľad presiahol obmedzenosť našej doliny tak prirodzene, že aj my sme sa cítili súčasťou širšieho ducha. Každé stretnutie som vnímal ako evanjelickú sviatosť. Kraj, v ktorom ty si bol farárom a ja som sa narodil, voňal živicom, drevenicami, hnojom rozsypaným na roliach a hribsmi. Kúpil si v Makýtke chalupu za potokom, kde sa narodil môj otec. Chodil som tam s tebou a tie kopce mi naraz pripadali rozsvietené do krásna, aj keď pršalo.

Bola tam s tebou celá vzdelanosť tvojho rodokmeňa, aj keď ty si to nikdy ne-

ukazoval. Nepotreboval si to. Nepotreboval si si nikdy nič dokazovať žiadnymi funkciami, a to ani vtedy, keď sme si mysleli, že už, hádam, prišiel čas. Nosil si v sebe hodiny a nikdy si sa nepomýlil. Vedel si, kedy prísť aj kedy odísť – aj kedy sa nestáť biskupom. Tvoj čas bol stále, až do konca, čas farára. Evanjelického kazateľa prorockého hlasu, ktorý mal svoju vlastnú cenu a svoju autoritu. Nepotreboval si ju podopierať ničím vedľajším. Nosil si svoj „kairos“ zo sebou tým, že si bol. A nepotreboval si zmenu režimu na to, aby si sa menil s dobou.

Hroboň bol stále tým istým Hroboňom.

Všade, kde si prišiel, zobúdzaš si, ale na tento budík sa nikto nenahneval. Čím to bolo, že s tebou sa naraz všetko pohlo? Do kostola začali chodiť ročiaci, starí, strední aj mladí. Najmä tí. Mladému človeku si rozumel viac než on sám sebe. Neurčitým túžbam a nadšeniu pre všetko v období dospievania si dokázal dať smer, pomohol odhaliť talent a hľadať preň osobitý výraz. V tvojej prítomnosti sa každý cítil prijatý a ocenený. Pre štúdium teológie si nadchol desiatky chlapcov a dievčat.

V lete 1980 som sa vrátil zo študentského flámu po Poľsku. V Štetíne som stretol Lecha Walesu a šiel som samozrejme za tebou s prvými dojmami, lebo v okolí Púchova som nepoznal nikoho, s kým by som mohol situáciu lepšie vyhodnotiť. Sedávali sme v tvojej knižnici na fare na Lazoch a ty si s určitosťou tvrdil, že komunisti tu už dlho nemôžu prežiť. Ja som ti nosil samizdat z Bratislavy a ty si mi otváral svet teológie, objavil si mi Bonhoeffera a Bartha a povzbudzoval ma k maľovaniu. U teba sa človek nikdy necítil na návšteve. Krátku štúdiu jedného môjho obrazu som len nedávno čítal v tvojej kázni, a až po rokoch vidím, čo som vlastne namaľoval...

Ležal som koncom minulého leta nad lazovskou dolinou, bokom od fary a pozoroval v zapadajúcom slnku, ako sa dolu údolím od Zárčieja vinie biely dym zemiačkovej vňate. Jeho vôňa mi pripomenula časy, keď si tu bol. Vôňa Lazov za Hroboňa. V nedeľu potom sme sa stretli. Po rokoch si opäť prišiel na svoju starú kazateľňu.

Bola to pre mňa evanjelická sviatosť.

Kázal si o Enochovi, ako chodil s Bohom a naraz ho nebolo, lebo ho Boh vzal. A ja som z teba cítil, ako ňa nesmierne baví objavovať tajomstvo hebrejčiny a vynášať z nej poklady ducha. Po tvojom kázaní mal človek dojem, že zas v starovekom texte urobil maličký objav. Že Enoch sa s Bohom milovali, až sa vzali?

Bol som rád, že si vlastne neďaleko a že kedykoľvek idem okolo Martina, môžem sa zastaviť.

Keď som bol u teba naposledy, nevyšimol som si, že by si bol chorý. S takým zaujatím si rozprával o žilinskej fakulte, o tom, ako ňa baví štúdium hebrejských textov, že si ma nadchol. Po kolký už raz som od teba odchádzal rád – že tu vôbec si!

Že ani veľmi nestarnejš a že tu ešte budeš dlho.

Zas sa mi potvrdilo, že konce prichádzajú rýchlejšie, než čakáme.

Nuž čo, Bohdan, Boh – dal, Boh – vzal.

Náš svet bude bez teba oveľa chudobnejší.

Vedia to tam hore?

Nesekli sa o niekoľko rokov?

Vážená smútiaca rodina,
vážené smútočné zhromaždenie,

slovo je teraz veľmi krehké, topí sa v bolesti našich spomienok. Zišli sme sa na poslednej rozlúčke s človekom, ktorý môže povedať: *Ďakujem, Pane, za život, ktorý si mi dal, za roky práce plodnej, keď dušou kňaza ľuďom som rozdával vieru, pokoj a lásku.*

Dovoľte i mne, primátorovi mesta Hanušovce nad Topľou, slovami v bázni Božej osloviť toto smútočné zhromaždenie.

S hlbokým smútkom ľúčime sa i my, občania mesta Hanušoviec, s vážnym človekom, ktorému sme s vďakou za jeho plodné pôsobenie u nás v roku 1993 udelili čestné občianstvo mesta.

Za svoje jedenásťročné pôsobenie zanechal pán farár Hroboň pevné miesto v mysliach a srdciach našich občanov.

Je ťažké vysloviť posledné slová rozlúčky. Odišiel priskoro a zanechal bolesť najbližším.

Ako zrno v zemi, tak i jeho telo.

V plodoch práce zanechal stopu živí.

V slove Božom i v piesni spevokolu Efaťa vypravovali sme Vás na poslednej ceste.

I vleje sa do mohutného zvona, nech stále bude počuť jeho vrúcny hlas...

Tak si Vás uchováme v pamäti.

Vrúcny hlas, ktorý sa prihovárал našim farníkom, širil slovo Božie, mládeži odovzdával múdrosť a silu vytváraf hodnoty, byť stále lepším človekom.

Vzdajme úctu jeho záslužnej činnosti.

S pokorou a vďakou postojme, nájdeme ho v diele jeho dní.

Vaša práca, Vaša láska ako zrno zasiate je v nás.

Sklonení k zemi tichou bolesťou, srdcia naše smúti, lebo v kronike jedného života bol dopísaný posledný list.

Posledné s Bohom! Česť jeho pamiatke!

JÁN ROŠKO,

primátor Hanušoviec nad Topľou

VYVETRAJTE SI!

Dvere sa pootvorili a do miestnosti vstúpil muž. Ak mal veľmi naponáhlo, tak sa tam aspoň ukázala jeho hlava. Veľmi dobre sme ho poznali. „Vyvetrajte si!“ povedal s úsmevom na tvári človek, ktorý nás naučil chodiť do kuchynky aj iných priestorov fary ako do svojho. Zvyklo sa hovoriť, že škola je pre mladého človeka druhý domov. Ale pre nás mladých v Hanušovciach to bola fara. Tam sme sa spravidla po večeroch stretávali, sedávali, o Bohu sa rozprávali a niečo vyrábali alebo pripravovali. Napr. záložky do kostola na Nový rok či na iné stretnutie. Alebo samizdatové mládežnícke spevníky, ktoré jedni prepisovali na písacom stroji a druhí skladali dokopy. Alebo sme tam pripravovali najbližšie stretnutie mládeže a pod.

Poslúchli sme ho, lebo sme si ho vážili a mali ho radi. Lebo on mal rád nás. Tak ako Pán Ježiš hovorí, že my milujeme, lebo On prv miloval nás, tak je to podobne s každým skutočným pastierom v cirkvi. Vedeli sme, že má pravdu. Vždy nám chcel iba dobre a žil pre nás, pre ľudí v cirkvi. Pre mladých, lebo vždy v nich videl budúcnosť života cirkvi. Samozrejme aj pre starších, lebo si vážil ich vieru a vernosť cirkvi a život s Kristom v neľahkých časoch. Naučil nás dôverovať Bohu a milovať svoju cirkev, verili sme mu, a tak sme okno otvorili.

Bolo to niečo typické pre toho nášho pána farára, ako sme familiárne hovorili, „šéfa“, Jána Bohdana Hroboňa, muža, ktorý svoj život zasvätil službe našej Evanjelickej cirkvi a. v. na Slovensku. Práve sa vrátil z biblickej hodiny alebo iného stretnutia s veriacimi v niektorej časti nášho hanušovského cirkevného zboru alebo z návštevy v niektorej domácnosti alebo tam odchádzal.

Áno, takmer vždy, keď nás takto večer našiel zhromaždených, po pozdrave nás napomenul, aby sme si otvorili okno a nechali vpustiť čerstvý vzduch. Jeho typická a jemu vlastná reakcia na život, ktorý žil. Niečo typické a potrebné pre zdravé bývanie v každom priestore. Tým viac v priestore cirkvi, kde to bez pohybu a života nemá zmysel. Kde je však potrebné aj vyvetrať a nechať sa osviežiť niečím čerstvým. Lebo konzervované veci sú len náhradou za to, čo je čerstvé. Je to len náhrada, niečo, v čom niet života.

Prichádzal, aby urobil potrebný vietor a pomohol sa nadýchnuť niečomu novému. Prichádzal ako vietor Ducha Svätého, aby priniesol dobrý nápad, myšlienku a usmernil neraz prestupujúcich na mieste. Bolo v tom naozaj niečo Božie a vzácne, dar, ktorý nemá každý. Niečo veľmi potrebné, čo však tí vo vnútri nevidia, lebo sú príliš vtiahnutí do diania a chýba im nadhľad a postreh toho, ktorý prichádza

zvonku. Niečo praktické, čo povzbudí a pomôže ísť ďalej. Taký skutočný pastier, ako hovoria Gréci, biskup.

Bolo to samozrejme veľmi praktické a potrebné aj z hygienických a zdravotných dôvodov, lebo bez dostatku kyslíka je organizmus utlmený a neschopný aktívne pracovať a dobre, pružne myslieť. Ale bolo to aj slovo prorocké, lebo bez čerstvého vetra Ducha Svätého nie je možný aktívny život viery, lásky i nádeje. „Vyvetrajte si!“ je preto podľa mňa aj odkaz nášho vzácneho pána farára, ktorý hodne vetral a mnoho dobrého Ducha priniesol svojím životom do nášho cirkevného zboru i celej luteránskej cirkvi v našej vlasti. Odkaz pre všetkých nás ostávajúcích, aby sme nechali pôsobiť čerstvosť a moc Ducha Svätého medzi nami.

Ak chceme byť soľou zeme a svetlom sveta, musíme byť konštruktívni a aktívni a slúžiť. Vo svojej rodine, zbore, cirkvi. Musíme si vyvetrať a nechať Pána cirkvi, aby urobil aj prievan v našich srdciach a všetko nečisté odtiaľ odniesol. No bez moci a čerstvosti Ducha Božieho to nepôjde. Budeme sa snažiť a mnoho navonok budovať, ale ak nás Duch Boží nezbuduje ako svoj chrám, bude to zbytočná námaha. Preto počujem odkaz, ktorý nám chce dobre, chce, aby sme žili teraz i naveky. Vyvetrajme si!

JÁN KOLESÁR,
odchovanec, evanjelický farár,
Hanušovce nad Topľou

Náš přítel Bohdan

Seznámili jsme se před padesáti léty, když Bohdan přišel do prvního ročníku bohoslovecké fakulty v Bratislavě, s dočasným sídlem v Modre. Pak jsme proživali 3 roky studentského života na fakultě. Vytvořilo se mezi námi přátelství, jehož jsem si velmi vážil a byl za ně vděčný. Bylo to přátelství založené především na společné touze realizovat Boží plán v daném čase a v daných podmínkách. Naše kontakty nepřerušily ani různé zásahy tvrdé totality. Navštěvoval jsem bratra Bohdana se svoji rodinou na všech místech, kde pracoval jako samostatný farář. Byl jsem jeho prací, úsilím i vytrvalostí vždy povzbuzen. Když jsem byl v roce 1974 zbaven státního souhlasu a musel odejít z církevní služby ve Slezské církvi evangelické, někteří kolegové ztratili odvahu se se mnou setkávat. Byl jsem velmi vděčný, že dům Hroboňovy rodiny byl pro nás vždy otevřen. I moji synové si ho oblíbili a říkali mu strýčku. Když si náš mladší syn Daniel vyvolil za svoji životní partnerku děvče ze slovenské rodiny, požádal strýčka Bohdana, aby je sezdával a požehnal jejich manželství. Máme ho tedy na našich rodinných fotografiích.

V těchto dnech vyšla na Těšinsku knížka o probuzení a misijní práci v evangelické církvi na těšinském Slezsku v posledních sto letech. Jsou v ní také dva články o kontaktech s misijní prací v evangelické církvi na Slovensku. I bratr farář Ján Bohdan Hroboň je v nich vzpomínán. Na Slezsku je mnoho bratrů a sester, kteří ho znali a velmi si váží jeho práce i velikého úsilí. Když jsme odjžděli v neděli 22. ledna na pohřební rozloučení do Martina, prosili mne bratři Dr. Stanislav Pietak, farář v Trinci, a Dr. Milan Pecka, ředitel základní školy v Českém Těšině, abych také jejich jménem vyjádřil soustrast zarmoucené rodině a vděčnost Pánu Bohu za statečný život bratra Bohdana.

Rád bych ještě připomněl, že bratr Bohdan byl mužem, který se usiloval víc poslouchat Boha než lidi. I když totalitní vrchnost zakazovala práci s mládeží, on poslouchal víc Boha a mládež shromažďoval k Božimu slovu, ke zpěvu i k modlitbám a povzbuzoval ji k následování Krista. Riskoval pro Boží dílo. Prokázal v nebezpečné době mnohou statečnost. Díky Pánu za něj i za jeho službu.

Zvlášť ve zralém věku jsem u něj pozoroval velikou touhu, aby evangelická církev na Slovensku byla církví duchovně živou, aby evangelíci nejen přicházeli do kostelů, ale také s Kristem opravdu žili ve svém osobním životě i v rodinách. Toužil po tom, aby si evangelické rodiny četly Písmo svaté, žily Božím slovem a následovaly Krista. S touto touhou v srdci nebyl jistě sám, vždyť mnozí bratři i sestry na Slovensku se také horlivě modlí, aby Pán církve Ježíš Kristus mocně působil svým Duchem a oživil mnohé rodiny i sbory, aby evangelická církev byla živou církví a plnila v národě poslání Kristova světla a soli. I my na Těšinsku máme stejnou touhu a úpěnlivě voláme k Pánu, aby oživil naše sbory. Kéž Pán vyslyší naše pokorné prosby a daruje oživení mocí Ducha Svatého.

Na pomníku P. O. Hviezdoslava v Dolním Kubině jsou napsána básníková slova: *Žes blízko, Pane, vidím, slyším, cítím.* Je to jeho krásné vyznání i svědectví jeho životních zkušeností.

Přeji všem drahým pozůstalým, aby ve svém zármutku prožívali Boží blízkost, která potěšuje, léčí rány, posilňuje ve víře, lásce i naději a dává sílu k realizování Kristova odkazu: *Jděte ke všem národům a získávejte mi učedníky...* Kéž pochoďen Kristova evangelia nesou vysoko i další generace Hroboňovy rodiny.

MGR. ST. KACZMARCZYK,
ev. farář

Přítel českobratrských farářů a sborů

Na bratra Kovačku udělalo, myslím, dojem, jak jsem usilovala o texty o Bohdanu Hroboňovi pro měsíčník Protestant, a tak mě na oplátku požádal také o vzpomínku, přestože mě vůbec nezná.

Tak jen krátce: Mé vzpomínky na Bohdana jsou chudé tím, že jsme se ne setkávali často, zato však bohaté tím, jak jsou intenzivní. Když jsem se vdala, byli Hroboňovi jedna z prvních spřátelených rodin, s nimiž mě Žárští seznámili. Zároveň to bylo moje první setkání se Slovenskem vůbec. Můj dědeček Rudolf Řičan sice zmlada učil na několika gymnáziích na Slovensku, později se jako historik s velkým zaujetím věnoval dějinám bratrického hnutí, měla jsem na Slovensku vzdálenější příbuzné (z rodiny Lányových) a společenství Čechů a Slováků v jednom státě bylo u nás doma ve velké vážnosti, ale až do svých jednadvaceti jsem se na Slovensko nikdy nedostala. Tenkrát se vůbec méně cestovalo než dnes. A tak si vzpomínám na první návštěvu u Hroboňových jako na nádherný poznávací jarní výlet, bylo to po Velikonocích 1980. Ze Vsetína do Lazů pod Makytou to není tak daleko. Prý se Žárští s Hroboňovými seznámili tak, že Bohdan dojížděl na Vsetín do jazykové školy a vlaky jezdily tak špatně, že se mu hodilo zastavovat se u Žárských, kteří bydleli blízko nádraží. Ty dvě rodiny se měly velice rády. Můj tchán Radomír Žárský si Bohdana cenil jako faráře, který toho neuvěřitelně mnoho stihne, neustále se dál vzdělává, a přitom si vždycky najde čas na rozhovory s přáteli a má upřímný zájem o sbory a kolegy na moravské straně Beskyd. Rychle jsem pochopila, že Bohdan neuvěřitelně mnoho stihne díky tomu, že má obětavou manželku. Na jejích faře se něco dělo od rána do večera. Rozhovory se točily kolem života sboru i celé církve. Nelíbilo se mu, jak se rozmáhá podlézání úředníkům komunistického režimu. Nechápala jsem, jak je možné, že situaci u nás v Českobratrské církvi evangelické považuje za lepší. Pokrytecké chování je v církvích přece stejně smutné, ať už se uskutečňuje nápadně nebo méně nápadně. Ty rozhovory zůstaly nedokončené.

Nazvala jsem Bohdana nedávno „velkým přítelem českobratrských farářů a sborů“, a tak ho u nás mnozí znali a měli rádi a budou si ho pamatovat.

MONIKA ŽÁRSKÁ

Drahá manželka, synovia – kňazi, deti, rodina,
Presbyterstvo martinského evanjelického zboru a. v.,
vy všetci, bratia a sestry!

Pred štvrtrokom som navštívil Svätú zem. V Jeruzaleme neďaleko Božieho hrobu je evanjelický kostol; do jeho ticha a chladu sa na chvíľu utiahla naša štvorčlenná skupinka. V ňom nás všetkých veľmi úprimne zaujal plodmi zeme – ovocím, zeleninou a kvetmi – vyzdobený oltár a na ňom položený kríž. Bola to lahodná chvíľka, ktorú nám vo veľkom sparne a únave v stretaní s ľuďmi v nesmierne prepchatých úzkych uličkách doprial Boh, aby sme si trochu odpočinuli, v zmysle jeho slov: *Podťe na osamelé miesto a odpočinite si!*

Táto asociácia mi napadla vo chvíľach, keď som sa od p. Marečka dozvedel, že Pán života a smrti si povolal k sebe svojho dobrého a verného služobníka, kňaza Kristovej cirkvi, manžela a otca, skutočného staršieho brata v službe i v skúsenosti vo viere, Jána Bohdana Hroboňa, že by si aj on *konečne* oddýchol od hluku tohto sveta, čo nám pochopiteľne ľudsky spôsobuje žiaľ a smútok, ale vo viere nám dáva radosť z podielu na večnom Božom živote.

S Bohdanom sme ako farári dvoch kresťanských cirkví spolu na pešej zóne – každý z druhej strany – prežili pekných 3 a pol roka, počas môjho pôsobenia v Martine. Stretávali sme sa pri rôznych príležitostiach – pracovných stretnutiach, prípravách na ekumenické bohoslužby či vzájomná účasť na bohoslužbách, slávnostiach – tak to vnímala väčšina veriacich, ale na čo si tu chcem predovšetkým spomenúť: boli to predovšetkým osobné stretnutia – rodinného charakteru, utužovania bratského spoločenstva či vzájomná pomoc pri výmene pastoračných skúseností, alebo len nalievanie oleja na rany duše, udeľovanie rád; jednoducho pekne spoločne prežitá chvíľa, na ktoré sa nezabúda. Od prvého okamihu som cítil, že mám v ňom vzor staršieho brata, kamaráta so zaniatenosťou pre Božiu vec, ale i pre humor a úsmev, ktorý mu bol vlastný; stal sa akýmsi mojím vodcom, ktorého som v kútiku duše obdivoval. Veď čo všetko dokázal: bol to jeho širokospektrálny biblický rozlet, o ktorom vedel tak pútavo rozprávať (preto som ho pozval i na prednášku pre mojich poslucháčov homiletiky na TI RK CMBF UK do B. Bystrice – Badína, kam ochotne so mnou vycestoval, pričom mi pripomínal, aby sme nezabudli navštíviť aj môjho predchodcu dekana Miloša Jakubíka, čo sme spolu aj urobili). V retrospektíve ťažkých časov komunistickej totality na východnom Slovensku sa nedal zlomiť *odsunutím*, ale v jednote s katolíckymi kňazmi z Hnutia folokláre udržoval svoj duchovný život stretávaním sa nad Svätým Písmom, aby čerpal z bohatstva jeho darov (po páde komunizmu sa cítil milo poctený, ako mi často zdôrazňoval, keď ho táto *skupina* pozvala vyučovať bibliku na Spišskú Kapitulu).

Napokon som presvedčený, a tým sa nikoho nechcem zo svojich bývalých

J. B. Hroboň s manželkou Miluškou

farníkov a spolupracovníkov dotknúť, že keď sa dnes už zosnulý brat Bohdan prišiel so mnou na záver môjho pôsobenia do svätomartinského kostola pred piatimi rokmi rozlúčiť, jeho chlapské srdečné objatie bolo vtedy pre mňa nádovšetko. Cítil som, že opúšťam rodinu, do ktorej patrím, s ktorou som sa cítil veľmi dobre! Nikdy som to tak necítil ani dovtedy a už ani potom!

Presne tak, ako som v úvode spomenul príbeh z vyzdobeného jeruzalemského chrámu Božieho, chcem aludovať znova na túto myšlienku: lebo pevne verím, že ty, Bohdan, si už s Ním začal *oddychovať* naveky! Tvoja modlitby, práce a námahu – to je tá výzdoba z kvetov, ovocia a zeleniny na Pánovom oltári; no nimi sme vlastne my všetci – tvoja manželka, deti, rodina, priatelia a známi, všetci veriaci, každý, kto ňa poznal, ako aj všetci, ktorí sme boli zhromaždení na tvojom pohrebe, na akejsi zvláštnej ekumenickej bohoslužbe práve v čase Týždňa modlitieb za jednotu kresťanov. V duchu viery sa modlím za teba, lebo verím, že ňa všemohúci Boh za odmenu prijal k sebe!

Ďakujem, milovaný brat, za nás, za seba i za všetko! Odpočívaj vo večnom pokoji a svetlo večné nech ti svieti! Amen.

DR. PAVOL ZEMKO, farár
Rímskokatolícky farský úrad
919 22 Majcichov 334
zemo@stonline.sk

Z B O R
C I R K V I B R A T S K E J
V B R A T I S L A V E

V Bratislave 24. 1. 2006

Milí naši Hroboňovci,

je smutné, že musíme písať tento list a osloviť Vás ako pozostalých.

Od prvej bolestivej správy o ťažkej chorobe milovaného brata Bohdana sme na modlitbách boli s ním i s Vami. Zákon pomínuteľnosti sveta, ktorý nás unáša súradnicami priestoru a času, je nemilosrdný.

Tu niet domova, tu je iba cesta.

Hľadeli sme za ním, ako odchádza, so smútkom i vďačnosťou.

Nikdy nezabudneme na jeho lásku, na jeho múdrosť a odvahu v Kristovi, s ktorou si dokázal zastať svoje miesto pod slnkom.

Miesto po ňom zostane prázdne, ale to prázdno je a zostane plné významu, lebo obsahuje cestu, po ktorej ho môžeme nasledovať.

Odišiel skutočný (v duchovnom význame) generálny biskup evanjelickej cirkvi, hoci, pokiaľ viem, brat Bohdan nechcel spútať svoj život viery žiadnou funkciou.

Vďaka Bohu za neho.

Bol cestou v čase totality, keď oproti slabosti mnohých postavil do čela cirkvi svoju odvahu, bol cestou i po revolúcii, keď oproti uzavretosti a úzkemu konfesionalizmu mnohých postavil svoju otvorenosť.

Chceme poďakovať Vám najbližším – manželke i deťom – za to, že ste mu pomohli stať sa tým, kým bol na tomto svete a kým je teraz naplno v Bohu.

S modlitbou, vďakou a láskou v mene cirkevného
spoločenstva
Cirkvi bratskej v Bratislave na Cukrovej 4
DANIEL PASTIRČÁK

Vážené smútočné zhromaždenie,

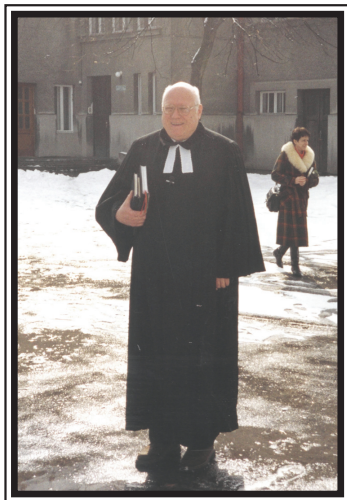
veľmi smutné a uplakané bolo ráno, keď sme sa dozvedeli správu o zavŕšení celožitovného poslania nášho drahého priateľa, pána farára Bohdana Hroboňa. Začiatok roka je obdobie, keď ideme do všetkého s novou vervou, zdravým odhodlaním a s vierou v úspešnosť našich predsavzatí. Život však má svoje pravidlá a zo svojej tajnej schránky nám z času na čas vystaví memorandum o svojej zvrchovanosti a nadvláde nad našimi ideami a plánmi, ktorými sa snažíme naplniť ho podľa svojich predstáv, ako aj predstáv našich najbližších i menej známych.

Pred vianočnými sviatkami, keď pokoj a mier zavládli v našich dušiach, som navštívil pána farára Bohdana Hroboňa a pri rozlúčke som si uvedomil, že som bohatší o prvý vianočný darček. Tá úžasná viera a vôľa, ktorú som videl v očiach tohto veľkého človeka, vlievala mi silu a najmä chuť odovzdať pomyselnú pochodeň vám všetkým, ktorí ste ho mali radi a ktorí ste čerpali z jeho nekonečnej studnice lásky, poznania a úprimného slova.

Ľudové príslovie hovorí, že „dobré sa chváli samo“. Je to ako ušité na nášho pána farára, ktorý nikdy nepoužíval nástroje sebachvály, vlastné uprednostňovanie či povyšovanie. Vždy sme sa tešili na stretnutie s ním a priznám sa, že mu predchádzala aj určitá príprava. Jeho slovník sa neskladal z vyumelkovaných fráz. Hovoril k veci a jeho múdre slová, podopreté záujmom, skúsenosťami a presvedčením, nám dopĺňali rébus a nachádzali dobré riešenia v mnohých spleťostiach každodenného života.

Vraví sa, že najväčšie priateľstvo získavame v období „tinedžerského“ života. Vtedy nie sme zaťaženi myšlienkami o výhodnosti, úspešnosti a potreby osobných kontaktov a pod. Tieto priateľstvá, keď sú spretŕhané, najviac boľia a ich rany sa ťažko hoja. Moje priateľstvo s pánom farárom (a verím, že aj mnohých z vás) má svoje korene v jeho nevšednom záujme o veci verejné. Myslím, že nemusíme hľadať miesto neho náhradu. Jeho myšlienky budú pre nás dobrým návodom k otvoreným dverám, slovníkom o všetkom a láskavým srdcom, vyšitým ornamentom s niťou, ktorá spája všetko nádherné, čo nám pozemský život ponúka.

Čeť jeho pamiatke!

ING. STANISLAV BERNÁT,
primátor mesta Martin

SLOVO O HROBOŇOVI

Narodil sa – ako každý iný,
no vyrastal medzi chlapmi!

Možno chýbal kúsok tej,
čo mu Boh včasnšie než...
začal chápať, zobral
nehy...

Čo prišlo, teda riešil
„ako chlap“, bez sentimentu
a nebol mäkký.

A možno predsa len
niekedy chýbal v dlani,
v slove, kúsok tej ženy...

Však do duše mu videl len Ten, kto Svätý.

Fyzikom bol málom
v prievane okien sveta, keď
volali ho, ťahali.
No predstav si motýľa ľahunký
krídel van, jeho takmer dvojmetrového
v prievane tom, zavial až... k nám...

Možno to vtedy ešte nevedel,
že v tom krídel – vane,
povedal práve: „Hovor Pane!“
– ako v chráme maličký keď bol
Samuel.

Možno to vtedy ešte nevedel,
že vráti sa sem,
...až Podstráne.

Kade chodí – tade rastie.
A má už možno – hádam toľko.
Mnohým kvitne kolo neho šťastie.
Žne syn, synovia i dcéry.
Musím priznať, že ako tebe,
tak i mne...

Škoda, že odchádza, veď ešte
celý!!!
Ešte má, čo by mohol dať.
Ešte ho budem potrebovať.
Ešte budem Bohu ďakovať.

*Brat farár Ján Bohdan Hroboň sa rozlúčil
so svojim posledným zborom.
Veľa ľudí ďakovalo i ja kvapku pridať chcem.
Za všetku Jemu i jemu duše poživeri,
- od toho, čo v nedeľu i v týždni
meria do Martina kúsok viac cesty než iný...*

Vedel som, že to tak nemá byť! Len som nevedel, či sa nájde niekto, kto by vedel, chcel a mohol veci zmeniť. A len matne som tušil, že sa zo služieb Božích dá spraviť niečo, čo neuspáva, bo skostnatená forma ľudí z kostola vyháňa. *Že kázeň môže byť až tak aktuálna! Že všetko sa dá!*

Nech povie, kto chce, čo chce. Pri všetkých chybách, ktoré každý so sebou vlečie, je u neho výhonok, a nie sám, čo ovocie nesie. Nesmelo som sa zrakom pýtal Boha, keď tá búrka nedávno bola, či aj On na to tiež tak hľadí tam zhora...

Veľa bolo počuť – hrmelo. Skoro ničomu som nerozumel, len sa mi hriješnemu zdalo...

že každý je pre Nehu rovnako Evou i Adamom! A že Kristus je daný všetkým na Stole Pánovom...

Otázka aktuálna pre cirkve v každej dobe – aj pre našu, čo zaspala posledné desaťročia, storočia – životne dôležitá: „Reformácia už bola, alebo je to vec aj dneška?“

Nechcem, nemôžem hovoriť za iných, no predpokladám, že odchádzajúci brat farár Hroboň je tiež tej myienky: – nič sa ešte neskončilo, že dokonane sú len dve veci: svet, ktorý stvoril Boh, a milosť, ktorú nám poslal v Kristu. Všetko ostatné spadá do kategórie nedokonavých, ešte neskončených vecí a javov. Áno, reforma, zmeny – sú podmienkou prežitia. On sám, Ján Bohdan Hroboň,

keďže im – zmenám venoval veľa, vie, koľko ho to, čoho sme boli svedkami i tu v Martine, stálo. Snáh, úsilia, obrán pred tými, čo nechceli, čo z *hrdosťou* nemohli a vôbec nebolo výnimkou, že i pred našej cirkvi vysokými hodnosťarmi. Nikodém – nie je to v metafore naša cirkev? Veľa vecí tu zmenil a mnohé ešte treba zmeniť. Vždy bude čo meniť.

A tak som to mesto nemal rád!

Odsunuli ho roky päťdesiate. Do ba ho tlačila nabok z križovatiek, von od hlavných trás. Chladný bol Sever! A vtedy chladná mi bola i Ladoveň. Nemal som prečo sa vracaf. Hoci v žilách mi koluje rokov meurošmých odkaz...

Myslel som, že tak to musí byť! Keď ja som stihol svoju povinnosť premárniť... Celý život človek hľadá. Cestu, peniaze, príčinu, zmysel, lásku – na to všetko odpoveď... A mne práve tu svitla nádej. Keď som prišiel pred pár rokmi ticho na chór – by nevrzgali dosky, našiel som tam viac, než čakal! Nevieam ako vy? Ja som sa tu druhý raz narodil – i počal... Tolko radosti, tolko úžasu nad pravdou Slova, tolko krásy predo mnou, života...

Nech mu, prosím, Pán Boh, čo nestihol, odpustí, a čo dobrého koná – požehná.

V dome môjho Otca je mnoho príbytkov...

Mnoho mocných, oslovujúcich kázní si pre nás pripravil náš brat farár. Z niektorých mi ostalalen jedna – dve, myšlienky, z iných krásny dojem, ale tá nórska úvaha sa uložila do trvalej pamäti.

Jedna z prvých kázní tu v Martine bola na tému Rozhodnutie proti sebe. Obsahovala analýzu života a konania asi troch biblických postáv, ktoré sa v neľahkej životnej situácii rozhodli poslúchnuť Pána Boha, aj keď sa im to vôbec nehodilo. Jedna z nich bola Mária, Ježišova matka. Zdalo sa mi, že rozhodnutie rodiny Hroboňovej odísť z Hanušoviec a prísť do Martina bolo vykonané tiež taktó, v poslušnosti voči Pánu Bohu, aj keď srdcia plakali. Kofké požehnanie nám priniesla táto poslušnosť.

Pred niekoľkými rokmi navštívil náš brat farár Nórsko. Na biblickej hodine sa podelil s nami o svoje zážitky, ktoré majstrovsky zakomponoval do textu z nádhерnej 14. kapitoly Jánovho evanjelia.

Hostitelia sa snažili ukázať mu čo najviac z krásnej nórskej prírody. Išli autom po ceste, ktorá sa vinula ponad fjordy. Boli to veľkolepé pohľady, ale predstava, že rýchlo sa ženúce auto by mohlo ľahko skončiť tam kdesi dolu nebola najpríjemnejšia.

Potom nám porozprával príbeh zo života Bjørnstjerne Bjørnsona, priateľa a zástancu Slovákov.

Tento spisovateľ sa raz vybral na prechádzku so svojou snúbenicou. Kráčali po lesnej ceste stúpajúcej nahor. Keď sa zastavili, aby si oddýchli, opýtal sa Bjørnson svojej milej, či by s ním kráčala ešte ďalej. Súhlasila, a tak pokračovali v ceste. Po nejakom čase sa jej znovu opýtal, či je ochotná s ním ísť ďalej do prudkého kopca. Dievčina prikývla. Prešli spolu kus cesty. Bjørnson sa však znovu zastavil a opýtal sa svojej vyvolenej, či by s ním išla, aj keby tá ich spoločná cesta bola veľmi náročná a trvala dlho. Dievčina pochopila, že ju Bjørnson žiada o ruku. Prijala jeho ponuku a kráčali spolu životom.

Tak ako Bjørnson ponúkol svoju ruku jeho vyvolenej, ponúka každému z nás na cestu životom svoju ruku Pán Ježiš. Ak ju prijmeme, nesľubuje nám prechádzku ružovou záhradou. Vie, že život nie je ľahký. Vedel to, keď sa lúčil so svojimi učeníkmi. Vedel, že oni aj my budeme neraz v ťžkosti, v obavách. Preto sa nám na začiatku 14. kapitoly láskavo prihovára slovami, *nech sa vám srdce nestrachuje... a idem vám pripraviť miesto*. Nielen na cestu týmto životom nám Pán Ježiš ponúka svoju ruku, ale chce nás previesť k sebe, keď príde smrť. On je víťaz nad ňou.

Hlavným posolstvom nášho brata farára bolo pozývať nás do vzťahu s naším nebeským Otcom a Jeho Synom a žiť tento vzťah v našich rodinách, meste, štáte. Žiť ho takým spôsobom, aby to tu vyzeralo lepšie a krajšie. Pretože veci verejné mu neboli ľahostajné. Ján Bohdan Hroboň prijal Božiu výzvu „ísť loviť ľudské srdcia do siete Pravdy, Života, Lásky“. Jeho práca bola požehnaná.

Veríme, že Pán Boh bude požehnávať aj jeho nástupcu a náš cirkevný zbor takou mierou, ako my budeme ochotní dôverovať Mu a poslúchať Ho.

Radca a priateľ

(ANKETA TVORBY)

Ti, ktorí pred príchodom Jána Bohdana Hroboňa do Martina nepoznali jeho priebojné a všestranné účinkovanie na predchádzajúcich pôsobiskách, aj pochybovali, či kňaz z východoslovenskej dediny je náležitý pre mesto. Nebrali na vedomie, že pochodí z rodu, ktorý viedol zápas v novodobých dejinách Slovenska a Slovákov o obnovu duchovnosti, rodovej spolupatričnosti i tvorivú činnosť. A ešte menej brali na vedomie, že v tamtom temnom čase zaujato zápasil o Krista vo vedomí jemu zverených, v ťažkých podmienkach potláčania náboženstva. Taký bytostný či celostný prístup k pastorácii si priniesol aj do nových podmienok pôsobenia, nielen v miestnom rozhlase, ale aj prestupovaním jeho medzi. Načim zdôrazniť, nie sám! To bolo jeho osobnou silou, že zapájal každého v tom a tým, čo spoznal, že každý môže byť prispievajúcim.

Tak som ho spoznal, uznal a pridral sa k jeho úsiliu a naopak, on zaujato povzbudzoval i napomáhal naše kultúrne snahy. Tak sa prirodzene priam prekryli hnutia duchovné i vzdelávacie, spirituálne i kreačné. On nás zapájal do sprítomňovania pôsobenia zvlášť pána farára Jozefa Horváta, Karola Kuzmányho, Jozefa Miloslava Hurbana, Janka Kalinčiaka, Memoranda, patronátneho gymnázia. Priam vyvolal, aby som o nich napísal monodrámy a mládežnícke hry a naopak, sám nám pomáhal osobným príspevom i starostlivosťou pri uskutočňovaní divadelných projektov, najmä púťového divadla – Prispenia Martina – svätého i turčianskeho, ako aj divadla dejín – Cesty k Memorandu a Slovenskej národnej knižnici. Nemôžem sa nehlásiť k osobnosti i osobitému pôsobeniu Jána Bohdana Hroboňa aj preto, lebo nás Pán istým spôsobom viazal aj vtedy, keď sme sa ešte osobne nepoznali, cez priateľa, tiež duchovného (katakombálne pôsobiaceho) Michala Fedora. Spolu sme sa hlásili ku skutočnosti, že ekumenizmus má v Martine základy od čias Memoranda a prvého valného zhromaždenia Matice slovenskej. Nuž nečudo, že na rozličných miestach Slovenska, pri stretnutiach s priateľmi som počul priam zhodnú poznámku: „Vám je ľahko, vy máte takých kňazov, ako je Hroboň a Zemko!“ Áno, spolupričinil sa o to, že kresťania v Martine prekonávali neláskavú žiarlivosť a podporujú sa uznávaním vnútorného zástoja Krista v ich živote ako zdroja obnovy na svoj spôsob vyjadrenia, ale v tom istom duchu Jeho lásky...

MIŠO A. KOVÁČ

Náš pán farár. Spomienka?

(ANKETA TVORBY)

Spomínať na nášho pána farára mi nesedí. Nezvykla som si ešte hovoriť o ňom v minulom čase, nezvykla som si, že v nedeľu znova „neslúži“. Prižmúrim oči a vidím ho pred oltárom. Jeho obraz sa tam zvláštnym „technologickým“ postupom zaznamenal a verím, že sa odtiaľ nikdy nestratí. Počujem jeho hlas, ako sa pridáva k piesňam, ktoré práve spievame, a prekvapuje ma, že ho nevidím v zajatí bratov a sestier v zaujatom rozhovore po skončení nedeľných Služieb Božích. Ak práve neprisluguje Večeru Pánovu, zvyčajne sa neponáhľa, potrebuje sa s ľuďmi porozprávať a „vystáť si k nemu rad...“ nie je jednoduché. Trpezlivo nás počúva. Prekvapuje nadhľadom, rozhľadom, citlivým oponovaním, šarmom a noblesou pri vážnych a podstatných témach. Vzápätí zahanbuje skromnosťou a pokorou.

Zamýšľam sa nad jeho kázňami. Filozofické perly, jadrné a presné vyslovenia, vyjadrenia, naliehavé posolstvá. Ako by sa nám dobre a ľahšie žilo, ak by sme tieto posolstvá v sebe a vo svojom okolí premenili na skutky a hodnoty pre druhých. Skúšam – ako na to? A keď to neviem, nachádzam pomocnú ruku, záchranný pás o týždeň, o ďalší. Obdivujem z najhlbšej duše vychádzajúci hlas, keď sa zapáli, keď pripomína (i napomína?). Žasnem nad jeho zvedavosťou, zaujatostou, nadšením, keď ho chceme pre niečo nové získať.

Nezabudnuteľné sú prvé krôčiky k netradičnému zdobeniu nášho chrámu. Napríklad pri poďakovaní za úrody. Ako dlho rozmýšľa, zvažuje, či sa niekoho nedotkne, keď bude v kostole mrkva, jabĺčka, keď sa na laviciach popri spevníkoch objavia gaštany či jesenné listy. A keď „povolí“, prichádza tajnostkársky nakúkať, skúmať, o chvíľu opraviť to či ono, a vzápätí citíme, že už je v tom. Veď sme aj vedeli, že „to bude dobré“, lebo vieme, že nikdy sa pred novou myšlienkou, objavovaním nezatvára a nebráni. O rok nás už oslovuje ako prvý, pripomína, že čoskoro príde tá chvíľa, keď budeme ďakovať za dary zeme, na ďalší je to už samozrejmé, bez toho „by to nebolo ono“, potom prináša čo-to vlastnoručne vypestované zo svojej záhrady, a neskôr si už „dovolí“ priniesť i popisku:

REPA ČERVENÁ – CVIKLA

Nová sorta: EDOM, druh: EZAU

Šlachtitel a pestovateľ: J. B. HROBŇ, mičurinec, Mošovce

Asistenti a poradcovia: Ján Borcovan s manželkou

Figliarsky sa usmieva, keď sa pýtame, či to myslí vážne, že to tam máme dať, neodporuje a o chvíľu sme plní nápadov, ako by ozaj pri každom koši, aranžmáne, obrom kalerábe, tekvici atď. bolo dobré pridať lístok s „kto, čo a odkiaľ...“ Samozrejme, všetko zahrávame so smiechom do zabudnutia. Ale keď sa v nedeľu pri prehliadke výzdoby každý pýta, že „kto to vypestoval tú gigantickú cviklu?“, lebo v kázni nezabudne upozorniť na unikátne diela prírody a pritom zrak oprie o cviklu, aktéri výzdoby zborovo odpovedajú, že mičurinec z Mošoviec.

Nezabudnuteľné sú aj Radostné večery martinských evanjelikov. Neodmysliteľne k nim patrí s vystúpením na javisku vo vyšívanej košeli, s nonšalantnosťou, pohodou a dobrou náladou, žiadny múdry žart mu nie je proti srsti a rád sa pripája.

Ale azda najviac nezabudnuteľný a neuveriteľný je jeho vzťah k mladým. Pri nich sa aj jemu roky vracajú do mladých čias. Je iniciátorom spevu, hier, recitovania pri rôznych príležitostiach, podporuje založenie hudobnej skupiny, dáva jej priestor, chodí na skúšky, radí. Tak láskavo, nenápadne, jednoznačne múdro, že niet dôvodu neprijať. Slovom – dvoma navrhne „napíšte o tom“ a spúšťa sa tvorba časopisu mladých, i zborového... Rozhárajú sa iskierky talentov, prebúdza sa martinský evanjelický cirkevný zbor. Prichádzajú pomocníci zo sveta, víta ich so sebe vlastnou a príznačnou radosťou, stará sa o nich, zapája rodinu, mladých, starých.

Neuveriteľne vďačný, radostný a spokojný zanecháva naštartované dielo svojmu synovi a odchádza konečne do svojho malého súkromia. S obetavou manželkou nesú ďalej štafetu vyše dvestoročných dejín hroboňovského farárskeho rodu, prvý raz v histórii usadeného na svojom vlastnom „grunte“.

Vníma, objavuje i obdivuje, a potom píše Evanjelium stromov v mošovskom zimnom parku. Pozýva na prechádzku, myslí na „poslušných pešiakov“ – stromy, dojmy a pocity sa mu premiešavajú s dobre známymi biblickými motívmi. Otvára nám oči.

Zdá sa mi však, že on tie svoje má už akosi pridľho privreté...

Oživujeme si obrazy.

ZUZANA BUKOVSKÁ

Prečo nás na bohosloveckej evanjelickej fakulte neučili históriu

(ANKETA TVORBY)

Ján Bohdan Hroboň, keď prišiel do Martina, do evanjelického zboru, ktorý dýchal históriou, niekoľkokrát v mojej prítomnosti poznamenal: Prečo nás na bohosloveckej evanjelickej fakulte neučili históriu, prečo nám neprednášali a nepredstavili naše duchovné dejiny, aké skutočné boli? Podmanivé, inšpirujúce, preplnené posolstvami a proroctvami? Súte vernosťou a oddanosťou? – Na túto jeho otázku som nevedel jednoznačne odpovedať. Ale ani on nehľadal možnú a konkrétnu odpoveď v minulých desaťročiach – v politických podmienkach zašlej doby. Usiloval sa však o to, aby sme na dejiny hľadali ako na veľkú školu evanjelického života, ako na zbierku biblických charakterov. Nadchol sa napríklad 450. výročím založenia martinského evanjelického zboru, ktoré pripadlo na rok 1995, tešil sa na vedeckú konferenciu, na spontánne pripravenú, zda aj preto požehnanú výstavu, urobil všetko pre to, aby vyšiel zborník z konferencie, a to pod názvom *Až potiaľto pomáhal nám Hospodin*, v ktorom boli publikované texty vedeckej konferencie vrátane neobyčajne kritickej vstupnej eseje Júliusa Vanoviča. A hoci v nej zaznela ostrá kritika našej cirkevnej vrchnosti, neváhal sa postaviť za jej publikovanie. Postavil sa za dejiny ako za hľadanie pravdy a čistoty, za dejiny, ktoré by boli aj dejinami pokánia a dejinami svedomia. Od tých čias zdôrazňoval význam štúdia dejín.

V lete uplynulého roka, keď sa jeho pozemský deň už prudko naklonil a slnko začalo zapadať, navštívil ma u nás doma so žiadosťou o zabezpečenie prameňov k dejinám Mezopotámie. Bola to súčasne doslova podmanivá bibliografia k biblickým časom: k hľadaniu Abraháma. Niektoré z kníh, ktoré prišli na jeho adresu z pražských knižníc, stihol ešte otvoriť. Tie, ktoré už nevládal prečítať, vyzývajú k štúdiu. A jedinečne kázal slovo Božie, keď boli príležitosť prehovoriť o slovenských historických osobnostiach, jazyku, literatúre a reči, o Martinovi Rázusovi napríklad, a v tomto stále ešte bežiacom Roku Ludovíta Štúra o tom, ako sa štúrovi usilovali „zabezpečiť“ Slovensko do nastávajúcich ťažkých čias.

Osobitne ho fascinovali dejiny ako medzníky. Nedá sa vymazať z mojej pamäti, ako počas nedávných deväťdesiatich rokov doslova naliehavo vyzýval svojich cirkevníkov, celú cirkev i celý národ: Rok dvojtisící je veľký medzník, a preto neopakovateľná príležitosť na pokánia! Zatúžme byť čistými! Načnime nové tisícročie ako ľudia čistých srdiec! A hoci sme žiadali o podporu a koordináciu kajúceho podujatia synodu, ozval sa, pridala sa k váženému Jánovi Bohdanovi Hroboňovi iba martinský evanjelický zbor. Mám nevysloviteľnú radosť z toho, že aj ja som bol v nekončiacom sa zástupe hriešnikov medzi tými, ktorí na Nový rok 2001 so slzami v očiach vyznali svoje mnohé a ťaživé previnenia či zlyhania. Bol to pre mňa nezabudnuteľný slnečný deň. Spadli zo mňa okovy. A zástup hriešnikov, ktorí tam prišli so mnou, zdal sa mi nekonečný, taký nekonečný ako zástup tých, ktorí sa prišli s milým pánom farárom Bohdanom 22. januára 2006 na Národný cintorín rozlúčiť.

Ján Bohdan Hroboň ako muž množstva vízií mal jednu, ktorú obzvlášť túžil naplniť. Túžil, aby sa zrodila kniha dnešných šesťdesiatnikov o tom, ako sme kráčali v našich životoch za pokániami. Kedy a ako sme zlyhali. Kedy a ako sme to napravili. Zdôrazňoval: Toto by mali byť dejiny našich srdiec a nášho pokánia. To by bola kvalitná učebnica dejín! – Priberali sme sa k tej knihe, ale sme ju, s hanbou priznávam, nepomohli písať a napísať. Ak nám to Pán Boh dožičí, nemali by sme to odkladať – ako nám kládol na srdce milý pán farár Bohdan Hroboň, a mali by sme svoje zápisky pridať k jeho osnove, tézam a mnohým jeho vyznaniám.

Ak teda mám napísať a podčiarknuť to, čím bol Martin obdarovaný, keď sa v ňom písal čas Jána Bohdana Hroboňa, napíšem: Bolo to pokánia, v ktorom sa človečenské srdcia usilovali o čistotu. Bez váhania vstupovali do katarzného kúpeľa modlitieb za odpustenie hriechov. Z toho vzhádzal nový hroboňovský mladník: prišla opäť mladosť, nová sviežosť, nová sila: evanjelici v Martine začali byť rešpektovaní. A rástli. Evanjelickému Martinu prinavrátili tvár.

Ajhľa: dejiny obnovy a rastu, milý Ján Bohdan Hroboň, sú vlastne dejinami pokánia.

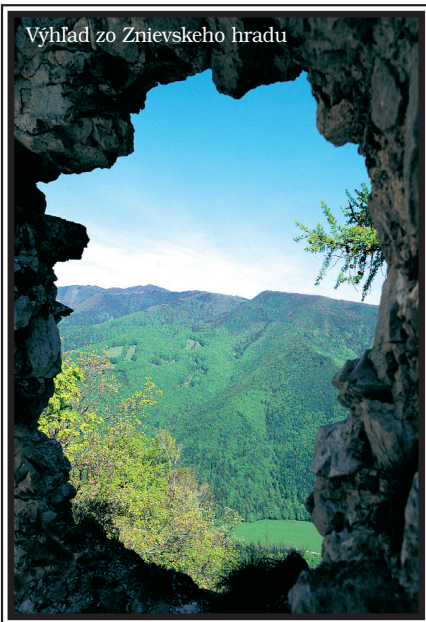

Výstupy na Znievsky hrad

V máji, keď je príroda v rozkvetení, robia milovníci turistických výstupov nášho cirkevného zboru tradičné výstupy na Znievsky hrad. Prvý výstup sme uskutočnili 1. mája 2002, deň po úmrtí nášho spolubrata Lacka Simonidesa, ďalšie v máji 2003 a 2005. Výstup v roku 2004 sme nahradili pre nepriazeň počasia prechádzkou pod Dutú skalu pri obci Vrúcko.

Výstup na Znievsky hrad je príjemná prechádzka lesom, v závere strmší výstup nás odmení nádherným výhľadom na stredný Turiec. Pri výstupe treba prekonať prevýšenie takmer 500 metrov.

Všetky výstupy na Znievsky hrad absolvoval aj náš brat farár Ján Bohdan Hroboň. Vždy sme obdivovali jeho dobrú telesnú kondíciu, v tradične čiernych „lakovkách“ zvládal výstup bez problémov. Výnimkou bol však posledný výstup v roku 2005, keď vystúpil z auta na parkovisku v Kláštore pod Znievom v bielych botkách a po pár prejdených metroch nám oznámil: „V týchto topánkach sa nedá chodiť, vy choďte, počkám vás na parkovisku pri aute“. Keď mu však jeden spolubrat požičal svoje „vibrámy č. 11“ a druhý mu odrezal správnu pastiersku palicu, vyšiel náš milý brat farár na samý vrchol zručaniny ako srna. A to treba zdôrazniť, že mal už príznaky vážnej choroby, avšak mal obrovský zmysel pre spoločné akcie nášho zboru a nikdy by nepokazil partiu.

Výlety na Znievsky hrad tradične pokračujú popoludní na chalupe č. 44 vo Vrúcku, kde sa telesne posilňujeme grilovanými klobáskami, špekáčikmi, slaninkou a inými dobrotami. Veľkorysým príspevkom brata farára boli vždy kvalitné mošovské klobásky. Najkrajšie z celého dňa boli chvíle oddychu pri krbe v altánku, keď nás brat farár posilňoval duchovným slovom a neopakovateľnou atmosférou svojich životných príbehov.

Autor tohto skromného článku by si želal, aby sme si každoročne v máji na Znievskom hrade pripomenuli vzácnu osobnosť nášho zosnulého brata farára Jána Bohdana Hroboňa, ako aj priateľov a bývalých členov spevokolu – Lacka Simonidesa, Svätopluka Michalíka a Petra Bačiaka.

J. K.

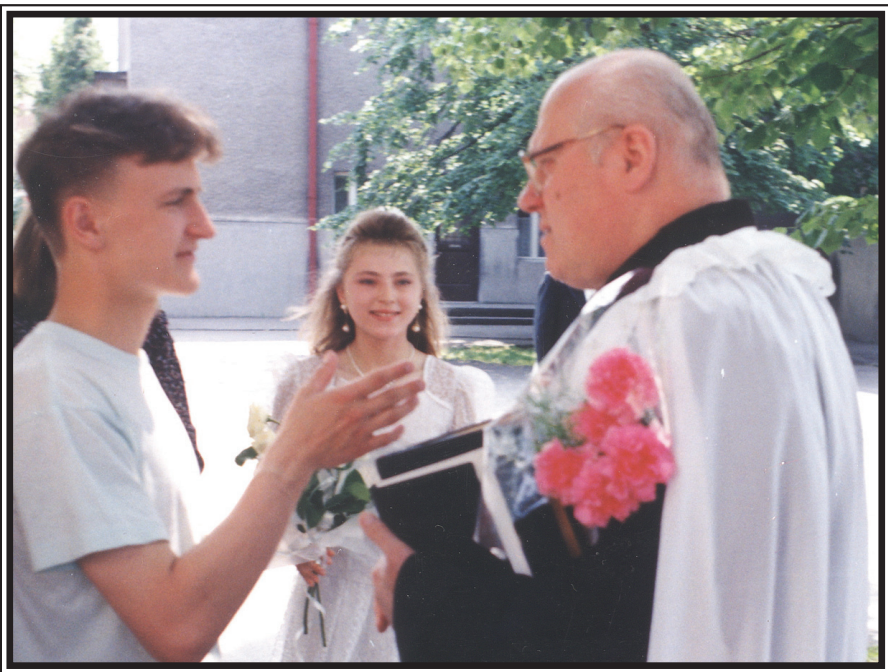
Ján Bohdan Hroboň a mládež mojimi očami

V cirkevnej sieni sa stretáva malá skupinka nadšených, ale trochu do seba zahľadených mládežníkov. Dopočuli sa, že do Martina má prísť nový farár, akýsi Ján Bohdan Hroboň z Hanušoviec. Dobrý chýr ho už predchádzal, trochu rezervovane, ale s očakávaním ostávajú na modlitbách. Hroboňovci sa ubytovávajú, už počujeme návrhy, čo treba vymeniť, opraviť. Prichádzam trochu s bázňou do farskej kancelárie a zoznamujem sa so svojim novým farárom. Pôsobí dôstojne, trochu prísne, ale láskavo. Chce ma počúvať, zaujíma sa bytostne o mňa a našu mládež, podáva mi jablko a daruje biblickú konkordanciu. Neskôr som smelší, rád ho navštívim, vždy má čas hovoriť so mnou, navrhuje konkrétne riešenia. S humorom ma oslovuje „milá sestra“ a vysvetľuje mi svoje vnútorné motívy a túžby.

Prišiel, a nie sám, ale s početnou rodinou. Bohdan, „Anyčka“ a Miliša prichádzajú medzi mládež, zdáme sa im bez života, príliš konzervatívni. Postupne si začíname na seba zvykať. Nie vždy to je jednoduché. Aktívne sa zapájajú do práce s mládežou. Zavádzajú nové spôsoby vedenia mládeže kreatívnou formou. Celý scenár má svoju postupnosť a nápaditosť. Nikdy nechýba scénka, nová pieseň či hra. Prichádzajú mnohí noví, cítia sa prijatí, užitoční. Bohdan ako známy rečník zaujme poslucháčov. Vzniká divadelná sku-

pina a mládežnícky „spevokolík“, mládežnícky časopis a hudobná skupina. Letné tábory si podávajú ruky jeden po druhom. Aj vďaka nim prichádzajú medzi mládež noví obdarovaní ľudia. Cirkevná sieň nám už pomaly nestačí, presúvame sa do zborového domu, kde máme „veľké mládeže“ spolu s dorastom. Niektorí mladí sa rozhodli študovať teológiu. Takmer na každom stretnutí mládeže vidím nášho brata farára Jána Bohdana Hroboňa, ako vášnivo diskutuje, rieši problémy jednotlivcov. Nadchýna, povzbudzuje, aj kára. Stáva sa prirodzenou autoritou. Mládež ho berie. Vystupovanie mladých v kostole a ich účasť na službách Božích je samozrejmosťou. Aj praktická pomoc, napríklad brigády, majú svoje miesto. Spomínam si aj na jeho pohostinnosť, ako nás po jednej brigáde pozýval na párky, ktoré však ešte neboli úplne pripravené.

Ako to už býva vo veľkom spoločenstve, ani naše spoločenstvo mládeže neobišla kríza. Ozývajú sa hlasy, ktoré volajú po väčšej kvalite v spoločenstve. Prichádzajú prvé problémy, vzniká napätie medzi spôsobom práce „Hroboňovcov“ a tých ostatných. Mládež sa člení na skupinky, dorast a mládež. Jednota je ohrozená. Brat farár sa neprizerá nečinne, zvoláva vedúcich skupín, apeluje na lásku a jednotu ako najvyšší duchovný dar. Upozorňuje na

pluralitu zbožnosti, ktorá však nesmie viesť k pýche a rozdeleniu. Rozkol sa úplne nepodarí zažehnať a časť mladých odchádza z našich radov. Mládež pokračuje ďalej, všetky sporné témy sa verejne diskutujú. Zodpovednosť za mládež si striedajú „chvíľkovi“ nadšenci. Mládež starne a stagnuje. Odchádza do škôl, zamestnaní mimo domova, niektorí uzatvárajú manželstvá. Nová generácia prichádza sporadicky. Únava zo služby sa prejavuje aj na tvári brata farára. Povoláva svojho syna Jána z Bratislavy, ale to už je iná história.

Ján Bohdan Hroboň bol môj farár, ktorý mal víziu a zodpovedne o ňu zápasil. Aj keď mal svoje „muchy“,

išlo mu o Božiu vec. Niekedy bol prchký, vedel povedať aj tvrdšie, ale s dobrým úmyslom. Vážil si svojich oponentov. Raz mi povedal: „Aj keď má niekto iný názor ako ja, ale je ochotný o tom diskutovať, vážim si to. Horší sú pre mňa tí, ktorým je všetko jedno, alebo tí, ktorí robia podrazy poza chrbát.“ Bol schopný pokánia a sebareflexie, sám neraz v užšom kruhu priznal svoje chybné postoje či slová. Jeho bohaté skúsenosti, všestranná služba a zápal pre prácu v zbore, jeho nesporné vedomie, že cirkev je jedna veľká Božia rodina pre každého, zanechali vo mne hlbokú stopu. Som za ňu Pánu Bohu vďačný.

TOMÁŠ MICHALÍK

Moje spomienky na Jána Vladimíra Hroboňa

- Pamätám si ho ako veľmi vlúdneho, prívetivého, zhovorčivého, počúvajúceho, tvorivého, zápalistého a mimoriadne pracovitého človeka. Veľmi rád pracoval s deťmi a zapájal do tejto práce – hry celú svoju rodinu. Areál rimavskosobotského kostola bol pomerne veľký, bola tam veľká fara a ďalšie dve budovy na biblické účely pre deti aj dospelých. Už tou svojou vysokou, mužnou postavou a povestou múdreho a vlúdneho, rady rozdávaťceho si vytvoril veľkú charizmu vo svojom okolí.
- Už som veľmi dávno nebol v kostole môjho rodiska, kde ma krstil pán farár JVH, takže neviem potvrdiť, či tam ešte visí hneď za vstupnými dverami veľký obraz, ktorý namaľoval miestny umelec a znázorňuje udalosť v čase tureckého vpádu a obliehania Rimavskej Soboty tureckými vojskami. Údajne sa Turci rozhodli zničiť kamenný most, ktorý tvoril vstupnú bránu do mesta. Miestny duchovný sa však vybral za veliteľom vojska a orodoval za to, aby most neznížili. Nevedno, ako ho presvedčil, ale most dodnes stojí a nesie názov Turecký most. Na tomto obraze prepožičal maliar tvár JVH kľáciacemu duchovnému pred tureckým veliteľom.
- JVH rád navštevoval svojich cirkevníkov a takisto rád prijímal návštevy. Tak sme sa mali možnosť dobre spoznať a pomáhať si vzájomne a prežívať rodinné udalosti. Keďže my sme bývali v pomerne veľkom rodinnom dome, ktorý bol vlastníctvom mesta, často sme v manzardke na poschodí mali na prechodné obdobie ubytovaných mladých, slobodných podnájomníkov (učiteľov a kaplánov). Prechodne tam bývali aj kapláni Mojmir Zúrik a Ondrej Koč. Navštevoval ich aj najstarší syn pána farára Ján Bohdan, čo nás viedlo k lepšiemu zoznámeniu. Ale keďže on bol od nás s bratom o 10–11 rokov starší, naše záujmy sa v tom veku rôznili. Najčastejším hosťom u nás bola manželka pána farára, pretože si u mojej mamičky, dámskej krajčírky (abiturientky kurzu dámskeho krajčírstva v martinskej Živene), rada dávala občas niečo ušiť.
- V čase keď som ako študent SVŠ (január 1965) absolvoval týždennú prax organizovanú Červeným krížom pre študentov pomýšľajúcich na štúdium medicíny na internom oddelení, zomrel tam JVH. Dozvedel som sa, že ho z izby preniesli do nedôstojného pivničného suterénu, kde ho nechali ležať na ručných textilných nosidlách na zemi. Dohodol som sa so slúžiacim ošetrovateľom a v noci sme ho preniesli do márnice na patologickom oddelení, kde som ho poumýval a oholil.

Moje spomienky na Jána Bohdana Hroboňa

- Naše prvé stretnutia boli na fare v Rimavskej Sobote a v našom dome počas jeho návštev kaplána Zúrika a neskôr kaplána Koča. Bolo vidieť jasnú Bohdanovu orientáciu na profesiu duchovna v zmysle hroboňovských tradícií. V čase môjho dospievania JBH už študoval teológiu a ja som sa ocitol na LF

Ján Vladimír Hroboň s deťmi a mládežou z Rimavskej Soboty

v Prahe a ani jeden z nás sa už do Rimavskej Soboty nevrátil. Osud nám doprial sa stretnúť po dlhom čase až v roku 1993 na fare v Hanušovciach nad Topľou a priznám sa, že sme sa už navzájom ledva poznali a spomienky na Rimavskú Sobotu akosi zavial čas.

- ☐ Počas jednej návštevy v Martine, keď som mal možnosť JBH predstaviť celú moju rodinku, sa okamžite veľmi neviazane začal bavieť s mojimi 4 deťmi. Vtedy som si uvedomil, že aj postavou aj povahou je si s otcom taký blízky, že to jablko sa ozaj neodkotúľalo ďaleko od stromu. Na záver deti obdaroval všakovakými knižočkami a mne sa tiež ušla jedna. Aj jeho otec mal vždy naporúdzi nejaké knižočky, aj keď toho písma bolo v tom čase menej k dispozícii.
- ☐ Počas návštev v Mošovciach si pochvaľoval vidiecky pokoj, úbytok pracovných povinností (čo mu však dlho netrvalo, keďže sa začal venovať pedagogickej práci na VŠ), krásnu prírodu, ktorú si vychutnával na dlhých prechádzkach po okolí. Zo začiatku, kým bol v dedine menej známy a nezohnal si spoločníka na prechádzky a rozprávanie, prechádzal sa aj sám a meditoval.
- ☐ Počas jeho návštevy u nás v Čadci auto odstaviť, nevediac, kde bývam, asi dva kilometre od nášho domu, ktoré prekonal peši. Potom rozprávanie u nás a zvlášť u rodičov mojej manželky nebolo konca kraja a pri odchode, keď som sa ponúkol, že ho k jeho autu odveziem, položil otázku, či by som ho neodprevadil pešo, aby sme mali možnosť ešte sa porozprávať.

MUDr. Pavol Mináč, Čadca

Rodina J. B. Hroboňa
Príbovce, 25. september 2005

Úprimne ďakujeme za modlitby, záujem a pomoc,
ktorú ste prejavili manželovi, otcovi a bratovi
Jánovi Bohdanovi Hroboňovi
pri jeho statočnom zápase s ťažkou chorobou v posledných chvíľach života.

Slová Pána Ježiša Krista:

*Ja som vzkriesenie i život, kto verí vo mňa, bude žiť, aj keby umrel –
vnášajú nádej a radosť do nášho smútku nad jeho odchodom.
Vami prejavená sústrasť a spoločné nesenie bremena žiaľu pri rozlúčke
nám umožnili nanovo pocítiť, aké je dobré a milé, keď nás spája
Kristova láska.*

S vďačnosťou:

MILADA HROBOŇOVÁ
manželka

ELENA MEGOVÁ S RODINOU
JÁN HROBOŇ S RODINOU
BOHDAN HROBOŇ S MANŽELKOU
ĽUDOVÍT HROBOŇ S RODINOU
MILADA SOPOLIGOVÁ S RODINOU
ANNA MIŠUNOVÁ S RODINOU
deti

MILOSLAV HROBOŇ A DUŠAN HROBOŇ S RODINAMI
bratia

Vážení prispievateľa Martinského evanjelika,

ďakujeme vám za mnohé zaujímavé príspevky. Nie všetky sme mohli v tomto čísle,
ktoré venujeme pamiatke váženého Jána Bohdana Hroboňa, uverejniť.
Veríme, že v budúcich číslach sa mnohé z toho, čo ste pripravili, podarí publikovať.
V tejto nádeji vás srdečne pozdravujeme a tešíme sa na ďalšiu spoluprácu s vami.

Naděje

Jako: Kde jsi můj, přemilý

604. Naděje, naděje v Ježíši milá!
Ach, co by to radost v životě byla
V žalostném bídňika okamžení,
Bez tvého, naděje, potěšení?

2. Všeho nás dni časné zbavují: slávy,
Rozkoší, přátelů, mamony, zdraví;
Přesladká naděje, ale tvůj květ
Nevadne, byťby se podvrátil svět.

3. Trnisté zahrady: života kvítí,
Nemůže dále v nich pocestný jíti.
Ó, teď jen nechať se na tebe ptá,
Stín tvůj mu čerstvosti jistotně dá.

4. Patři, jak moře se strašlivě bouří,
Země se třese a z vrchů se kouří;
Nastojte! V takovém vlnobití
Kdože nám zachová živobyťi?

5. Naděje v Ježíši, dennice jasná,
Ochránitelkyně života krásná,
Ty se jen ukážeš zoufalcům, již
Útika všeliká neřest i hřích.

6. Bedlivý hospodář roli svou seje,
Čekaje s doufáním, až se mu směje
Žádoucí bohatá obilím žeň,
Splníť ta naděje jeho v ten den.

7. Naděje v Ježíši zložená vždycky,
I když hrob příkvácí ten život lidský;
Ty duši Ježíši ochraňuješ,
Po smrti do nebe přesazuješ.

8. Nemoci hojíváš trpělivostí,
Slibuješ odplatu zlosti i ctnosti;
Člověče, co by Bůh mohl dát víc
Nad nadějí v Pánu na světě? Nic!

JÁN KOLLÁR

Zo Zpěvníka evangelického

IVAN KADLEČÍK
 HAIKU OTVORENIA
 (mame)

Pisací stolík
 zavesený na Sitno
 stále menlivé

V každom obloku
 sa skrýva iná skepsa
 rozmnožuje sa

Novým otvorom
 vníka krajina a strom
 čo nikdy nebol

Okno je vôľa
 zhovárať sa dnu i von
 cestou svieti svet

Martinská fakultná nemocnica
 Február 2006

ĽUBO JANKOVIČ - LEHOTSÝ
 PLYNUTIE ŽIVOTA

Náš/Môj život plynie ako prúd rieky.
 Viem, nebude dlhý, ani opojný,
 Preto chcem spievať, a nerobiť prieky,
 Aby som mohol odísť na život večný spokojný.

Môj plameň svieti, ale raz zhasne.
 Čo potom, kam sa uchýlim?
 Preto chcem lúbiť a písať básne,
 Aj keby som šiel na život večný predčasne.

Cítim však silu s pomocou Pána,
 Je vlúdny, čistý, láskavý,
 Chráni ma pre zlom, rozžiari rána,
 Len pri ňom sa v pokoji vir/křc tohto sveta zastaví.

A Svet je taký chladný, slabých/biednych nenasytí.
 Ani voňavé gestá mocných, zväčša neskoré.
 Chýbajú dlane, dni Božej milosti
 V nás, tiché modlitby v úprimnej pokore...

Martin, marec 2006

Adrian a Natália Kacianovci s Jackom Newstromom

Milý cirkevný zbor,

chceme sa s vami podeliť o niekoľko zážitkov z pohrebu muža, ktorý posledné roky svojho života stál vo vedení a organizovaní skupín Američanov pomáhajúcich s Letnou biblickou školou. Tento muž sa volal Jack Newstrom a jedným z jeho posledných prianí bolo, aby jeho kolegovia a priatelia v Amerike nezabudli na misiu a poslanie Biblickej školy na Slovensku.

Na Jackovej rakve ste okrem nádhernej kytice kvetov mohli nájsť ešte jednu vec, šiltovku Biblickej školy. Keď sme sa pri vstupe do domu smútku zvitáli s Jackovou manželkou Karen a dcérami Juliannou a Megan, Julianna ukázala na rakvu a povedala: „Pozrite, tomuto náš otec žil. A my si prajeme, aby o tom vedeli všetci, ktorí ho budú nosiť v srdci. My všetci si želáme, aby sa jeho sny a vízie naplnili a prinášali ovocie.“ A tak každý, kto sa zapísal do pamätnej knihy na Jacka, dostal aj brožúrku Biblickej školy, pri ktorej zrode a realizácii stál náš Jack.

Počas spomienkových služieb Božích sa popri mene Jack niekoľkokrát spomenulo aj slovo Slovensko. Ľudia sa mohli dozvedieť, že to bolo v roku 2000, keď Jack a Karen zavítali na Slovensko prvý raz. Odvtedy sa do Martina vracali každé leto a stáli v čele tímu učiteľov a pracovníkov Letnej biblickej školy. Okrem leta sa Jack na Slovensko vracal aj individuálne, vždy v spoločnosti farárov a iných dôležitých ľudí, ktorých túžil zatiahnuť do vízie Biblickej školy.

Na konci služieb Božích boli ľudia vyzvaní, aby si uctili pamiatku Jacka tým, že prispejú na misiu Biblickej školy v Martine. Jednou z posledných viet pána farára bolo, že Jackovi sa nechcelo zomrieť aj preto, lebo nedokončil svoje poslanie v Martine. A jednou z posledných viet Paula Bergeho, riaditeľa programu Vision Slovakia v Cirkevnom zbore St. Andrews, bolo, že Jack veril v poslanie Biblickej školy celým svojim srdcom a jej motto *Poznajte pravdu a pravda vás vyslobodí* bolo aj mottom jeho života.

Na záver niekoľko slov, ktoré sa síce netýkajú priamo Biblickej školy, ale zato sa týkajú Jacka a sú obrazom jeho silnej viery v svojho Spasiteľa Ježiša Krista. V pohrebnej kázni si domáci pán farár spomenul na jednu modlitbu pred desiatich rokov počas biblickej hodiny určenej pre mužov. Tá modlitba mu utkvela v pamäti hlavne preto, lebo podľa neho v nej niečo chýbalo. Dotyčný človek sa v nej modlil za tri skupiny mužov: najprv za tých, ktorí Krista nepoznajú, potom za tých, ktorí ho poznajú, ale nemajú odvahu vydať sa s Ním na cestu, a nakoniec za tých, ktorí s Ním kráčajú, ale padajú a nemajú silu s Ním túto cestu dokončiť. Čo v nej však pánu farárovi chýbalo, bola štvrtá skupina ľudí, ľudí, ktorí Kristovi verili a ktorí s Ním kráčali až do konca. Skupina ľudí, ku ktorým patrál aj Jack sám.

„Ja som vzkriesenie a život,“ hovorí Ježiš Kristus, „kto verí vo mňa, bude žiť, aj keby zomrel.“ (J 11, 25)

VAŠI KACIANOVCI

V SRDCIACH MODLITBA, V OČIACH RADOSŤ

Tretia návšteva mladých kresťanov z Južnej Kórey na Slovensku

Asi každý v našom zbere spozoroval nápadne podobných desiatich mladých ľudí z Južnej Kórey z presbyteriánskeho cirkevného zboru Dong-an v Souli. Prišli, aby spoznali našu kultúru, cirkevný zbor a Slovensko. Oplatili tak návštevu našich mladých, ktorí navštívili Južnú Kóreu minulé leto. Ide v poradí o ich tretiu návštevu Slovenska pod názvom „Ammi Europe“. Cieľom tohto projektu je budovanie misie s kresťanskou cirkvou v Európe. Počas týždenného pobytu kórejských priateľov na Slovensku, sme mali každý deň ranné zamyslenia nad Božím slovom. Ich hlboký záujem a dôraz na modlitbu nás milo prekvapil. Silu spoločnej modlitby sme vnímali na každom kroku. Či už ako vďačnosť za prežitý deň, alebo ako prosbu za vyriešenie problému. V sobotu sa predstavili študentom Biblickej školy, v nedeľu navštívili naše filie (ďakujeme za milé prijatie a pohostenie). Po hlavných službách Božích, na ktorých kázal brat farár Ko, bola Večera Pánova. Nasledovalo vrúcne prijatie a pohostenie v rodinách na nedeľnom obede, čo bol jeden z najväčších zážitkov pre kórejských bratov a sestry.

Ich cirkevný zbor, ktorý nám predstavili, existuje 50 rokov, pritom má 5000 aktívnych členov, z toho je 1500 mladých ľudí. Toto množstvo mladých

je vďaka tomu, že v blízkosti zboru pôsobia tri univerzity. Mladí nachádzajú v cirkvi svoje útočisko pri náročnom štúdiu a hektickom živote v Kórei.

Spontánna a radostná atmosféra sa vytvorila aj na kórejskom večeri, kde sme mohli vidieť tradičné tance, športy či bojové umenie tae-kwon-do. Niektorí odvážlivci si ho aj vyskúšali, každý však mohol ochutnať zo širokej ponuky čajov. Neobišli sme ani deti v evanjelickej základnej škole, konfirmandov a mládež. Všade najväčší úspech zožalo tradičné bojové umenie. Počas ďalších dní šesťčlenný mládežnícky tím z nášho zboru na čele s kapláňkou Katkou Suchou spolu s mladými Kórejcami zavítal do cirkevného zboru v Žiline a Liptovskom Mikuláši, kde nám predstavili aj vydavateľstvo Transocius. Boli sme i v mládežníckom centre vo Veľkom Slavkove či v mládežníckej kaviarni Kompas v Žiline. S históriou Slovenska, našej cirkvi a mesta Martin sa hostia oboznámili na pôde Slovenskej národnej knižnice, Slovenského národného literárneho múzea a Entografického múzea. Ďalej uvideli Slovenský Betlehem v Rajeckej Lesnej, Čičmany a Vysoké Tatry.

Z našej vzájomnej reflexie má vzniknúť pracovný materiál, ktorý bude pomocou pre lepšie porozumenie kontextu kultúry a služby. V ďalšom období plánujeme spoločnú službu na konkrétnych projektoch s mládežou. Črtá sa spolupráca s Biblickou školou a iné nádejné aktivity. Veríme, že každý, kto sa s našimi kórejskými priateľmi stretol, „nakazil“ sa ich nadšením pre vieru, jemnosťou a hlbokou zbožnosťou, ktorá im je vlastná.

TOMÁŠ MICHALÍK

VÝROČNÁ SPRÁVA 2005

V uplynulom roku 2005, ako aj v predchádzajúcom 2004 sme si stanovili ako hlavnú prioritu misiu – vonkajšiu i vnútornú. Pripravili sme rad misijných podujatí i programov. Stále sa však ukazuje, že podmienkou účinnej misie je láskavé spoločenstvo cirkevného zboru, kam môžeme oslovených pozvať a ktoré je schopné a ochotné ich prijať. S rastúcou obavou vnímam, že táto schopnosť spoločenstva nášho zboru sa oslabuje. Oslabuje najmä v ochote ísť a osobne niekoho oslovíť, pozvať a venovať sa mu. Stále sa spoliehame na zabehnuté stretnutia a programy, ktoré v zbere máme, a čakáme, že snáď niekto pribudne. Ale to sa deje len zriedka. Pri takejto tendencii sa staneme svedkami toho, ako strácame a začneme si na to pomaly zvykať.

Už dávnejšie som zborové presbyterstvo vyzýval, aby sme hľadali riešenia, ktoré by pomohli náš cirkevný zbor oživiť a zdynamizovať. Navrhoval som preto, aby sme do nášho cirkevného zboru pozvali ešte jedného brata farára, ktorý by sa viac zame랄 na praktickú stránku práce s ľuďmi, pastorálnu starostlivosť, na deti a mládež. Tento návrh z môjho pohľadu nenašiel v presbyterstve dostatočnú podporu, najmä kvôli možnému konfliktu záujmov dvoch farárov a tiež z hľadiska ekonomického. Zrejme bude preto potrebné obsadiť kaplánske miesto vhodným kaplánom. Otázka je, či sa nám takého podarí nájsť. Preto si myslím, že bude treba položiť veľký dôraz na to, aby túto oblasť práce prevzali na seba samotní presbyteri. Predstavujem si to tak, že každý presbyter bude mať na starosti určitú oblasť práce v cirkevnom zbere, pomáhať podľa svojich možností, pravidelne sa stretávať s vedením zboru a konzultovať túto činnosť. Tiež by mal mať na starosti okruh svojich priateľov, známych či susedov, trebárs v určitej mestskej časti, zaujímať sa o nich, pozývať k účasti na živote cirkevného zboru, prípadne pomáhať či navštíviť, ak je to po-

trebné. Preto musíme veľmi starostlivo a zodpovedne pristúpiť k voľbám nového presbyterstva, aby celý cirkevný zbor cítil, že je preň prínosom.

Mnohí porovnávajú súčasný stav zboru s obdobím, keď prechádzal mimoriadnym rozvojom a rastom. Zároveň možno vnímať aj určité sklamanie alebo obavy z toho, že už to tak nie je. Treba si však uvedomiť, že v tom období bola úplne iná východisková situácia a aj ochota a túžba zapojiť sa do spoločnej práce. Je celkom prirodzené, že rast zboru netrvá stále, predsa však vnímam ako aktuálnu úlohu práve prostredníctvom presbyterstva, osobných kontaktov, vzájomných povzbudení i napomenutí prispievať k tomu, aby zbor napredoval. V samostatnosti tohto typu vidím mieru dospelosti spoločenstva cirkevného zboru. Je ľahké, ak niečo nefunguje, poukazovať na vedenie zboru a na potreby rôznych predstáv či vízií. Oveľa ťažšie je zobrať kus takejto zodpovednosti na seba a účinne pomôcť. Vidím preto nutnosť zjednocovať členov cirkevného zboru k modlitbám, spoločným rozhovorom a podujatiam tak, aby sme dokázali v pokore a pokání spoločne prijať a formulovať túto víziu pre zbor.

Na druhej strane máme byť za čo vďační – za jedinečné podmienky pre každý typ práce, za to, že nie sú medzi nami vážnejšie spory, že sa držíme aj z ekonomickej stránky, za fungujúcu základnú školu či obnovenú budovu gymnázia. Je ešte mnoho iných svetlých stránok a momentov, ktoré neskôr pripomeniem. Ak nevieme byť vďační za to, čo máme, tak si to ani nezaslúžime. Znova chcem teda pripomenúť osobnú zodpovednosť každého člena zboru za celé spoločenstvo, vyzvať a povzbudiť, aby sme svoje poslanie brali vážne. Je nutné zintenzívniť modlitebný život, vzájomnú spoluprácu a komunikáciu, očakávať a byť otvorení konaniu Božieho Ducha.

TERAZ KU JEDNOTLIVÝM OBLASTIAM PRÁCE V ZBORE.

Chcem začať netradične tými, kde vidím naše najnaliehavejšie úlohy.

Konfirmandi, dorast a mládež. Keď som v minulom roku vnímal trend zkladania menších skupiniek mládeže ako povzbudivý, teraz som znepokojený tým, že neexistuje väčšia základná skupina mládeže, ktorá by bola otvorená aj pre ľudí, ktorí sú noví a nechcú mať zatiaľ dôvernejšie spoločenstvo s ostatnými. Stretáva sa zhruba rovnaký počet mladých ako minulý rok v štyroch skupinách, ktoré sa usilujú o hľadanie spoločnej platformy na prepojenie, ako aj o aktívnu účasť na zborovom živote. Mladí pomáhajú s deťmi v klube Awana, na rodinných službách Božích, pri propagácii zboru či zabezpečovaní návštev. Tiež organizujú športové podujatia a rôzne iné aktivity. Snažia sa tiež skvalitniť hudbu a spev. Je dobré, že sa skupinky stretávajú, najmä kvôli osobnému povzbudeniu vo viere, ale nemôžu ostať izolované. Privítal by som, keby sa ujali najmä konfirmandov a pripravili pre nich aspoň dve sústreďenia každý rok. S vyučovaním konfirmandov som tohto roku spokojnejší, najmä čo sa týka disciplíny na vyučovaní. Mrzí ma, že takmer štvrtina z prihlásených prvkov prestala chodiť. Pre povzbudenie práce s mládežou navrhujem obnoviť pravidelné piatkové stretnutia a vytvoriť na nich platformu pre širšie stretávanie, aktívnejšie zapojiť členov skupiniek do práce s mládežou, konfirmandmi či pri táboroch. Pripravíť aspoň dve sústreďenia konfirmandov za rok.

Deti. Zavedenie programu Awana pomohlo riešiť záujem detí o nedeľné stretávanie. Tiež pribudli noví spolupracovníci s deťmi. Ako misijná iniciatíva to bol dobrý krok. Ukazuje sa však, že bude potrebné čiastočne sa vrátiť ku klasickému vyučovaniu formou nedeľných besiedok a ponechať niektoré prvky Awany na spresnenie programu. Predsa však na veľkosť zboru je počet detí veľmi malý. Navyše sú niektorí pracovníci s deťmi príliš zaneprázdnení, a preto

potrebujeme získať nových spolupracovníkov. Tiež by bolo dobré viac sa zamerať na evanjelickú základnú školu a povzbudzovať rodičov, aby privádzali deti aj v nedeľu.

Nedeľné služby Božie. Od apríla 2005 sme zaviedli ranné služby Božie. Boli prijaté kladne a počet účastníkov sa pohybuje okolo 60. Na službách Božích o desaťtej je potom o tento počet účastníkov menej. V tomto ohľade nespĺnili očakávania zvýšenia účasti. Viacerí verní členovia zboru zomreli a ich miesta zostávajú prázdne. Noví pribudnú len občas. Účasť na hlavných službách Božích je určitým barometrom životaschopnosti cirkevného zboru, a preto nemôžeme brať tieto tendencie na ľahkú váhu. Už v minulom roku sme uvažovali o pravidelnom prisluhovaní Večere Pánovej v rámci služieb Božích. Verím, že by to prinieslo prehlbenie duchovného života. Treba však vytvoriť aj technické podmienky na to, aby sa veľká Večera Pánova mohla prisluhovať plynulo, a nie zdĺhavým spôsobom. Tiež by bolo dobré začať neformálne stretnutia pri občerstvení, štúdiu Písma či modlitbách v rámci nedele. Radosť je, že sme opäť oživilí netradičné služby Božie, pre ktoré sa ujal názov Rodinné služby Božie. Nevnímame ich ako alternatívu k obvyklým službám Božím, sú skôr doplnením pre bohoslužobný život a prinášajú určité osvieženie pre spoločenstvo cirkevného zboru.

Náboženstvo. V uplynulom roku sa nám napriek ťažkostiam podarilo zabezpečiť katechéty pre všetky školy, kde sa vyučuje náboženstvo. Kontakt so žiakmi na školách je často jedinou možnosťou, ako ich nasmerovať do cirkevného zboru a najmä na konfirmáciu. Vďaka evanjelickej základnej škole nám stúpajú počty žiakov, len ich treba viac smerovať k spoločenstvu cirkevného zboru.

Čo sa týka počtu pokrstených, konfirmovaných a sobášených, počty sú takmer rovnaké ako v roku 2004. Ubudlo sobášov, no väčší problém je v tom, že sa nám takmer všetky zosobášené páry strácajú. Navrhujem preto, aby si z presbyterov jeden zbral na starosť práve mladé manželstvá.

K radostným stránkam nášho spoločenstva v uplynulom roku patrili spevokol. Získali sme aj nových členov. Aj po stránke speváckej je kvalitnejší. Navyše je určitým jadrom spoločenstva zboru, a preto má toto stretávanie ďalší dôležitý rozmer. Spevokol pravidelne vystupoval doma. Poslúžili sme aj v iných cirkevných zboroch v Turci a v Líptove.

Držali sa aj biblické hodiny a sú už štandardne miestom pre biblické vyučovanie, rozhovory a modlitby.

Tradične dobré funguje i spoločenstvo ručných prác a zborová diakonia. Skupinka rodinného spoločenstva sa zúčila na stretnutie sestier strednej generácie. Začalo sa stretávanie skupinky matiek k modlitbám za deti, rodiny a zbor. Pravidelne fungujú aj rôzne športové aktivity, klub YMCA, Quo Vadis a modlitebná skupinka. V minulom roku sa prezentovala aj každá z našich filií na službách Božích zaujímavým programom. Opäť nás navštívili naši priatelia z USA, Holandska a Nemecka. Letná biblická škola zaznamenala rekordnú účasť 400 detí. Výnimočné bolo aj stretnutie evanjelickej inteligencie v rámci podujatia Duchovné hodnoty pre dnešok v súvislosti s otvorením budovy evanjelického gymnázia. K Pamiatke Posvätenia chrámu sme pripravili zborové dni. Na pôde zboru sa uskutočnilo niekoľko koncertov vrátane vianočného koncertu nášho spevokolu. Z iniciatívy brata Borisa Bukovského sme zakúpili nový oltárny obraz s vianočnou tematikou a brat František Záborský sfunkčnil historické zvony vo veži kostola. V lete sme pripravili dorastový tábor. Mali sme viacero ekumenických stretnutí a uskutočnili niekoľko ciest misijného charakteru do Ruska, Ukrajiny, Kórey a USA. Časopis Martinský evanjelik prinášal kvalitné články a je vďačne prijímaný.

K hospodáreniu cirkevného zboru treba v stručnosti len poznamenať, že napriek strate príjmov z nájom-

ného sme sa udržali v pozitívnej bilancii. Keďže sme však odkázaní už len na prijmy od vlastných darcov, bude potrebné povzbudzovať a motivovať k dobročinnosti a pravidelne cez spravodaj informovať o finančnej situácii v zbere. V tomto roku sme skompletizovali aj evidenciu našich členov v počítači a plánujeme rozposielať informácie o zbere do všetkých našich rodín, prípadne i s prosbou o podporu cirkevného zboru. Pokiaľ chceme investovať do väčších opráv, bude nutné aj viac prišpievať.

V uplynulom roku sme podporili viacero charitatívnych projektov, pokračovali sme v spolupráci s mestom a samozrejme v mnohostrannej a užitočnej spolupráci s Biblickou školou.

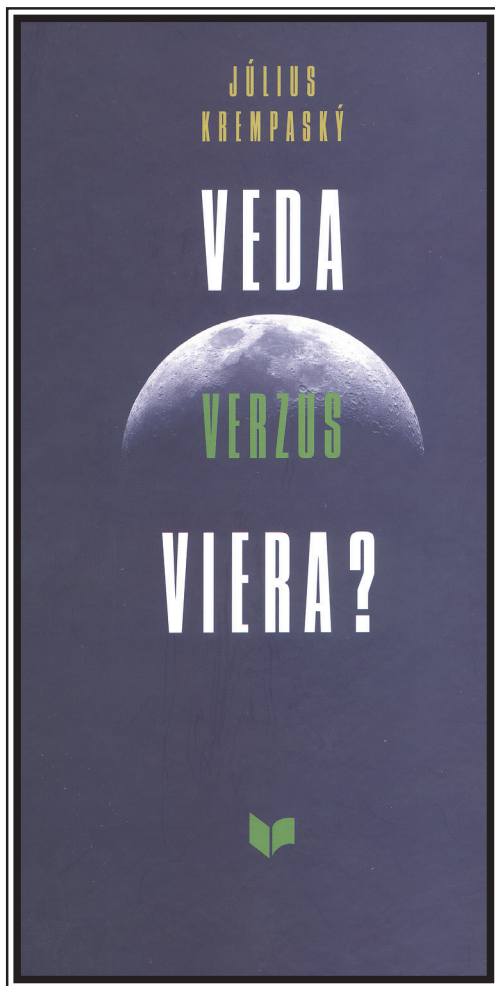
Ku koncu roka zatienila náš zbor chorooba brata farára J. B. Hroboňa. Sme vďační, že kým mohol, naplno sa venoval službe v našom zbere. Myslím, že aj jeho výzva k pokániu, ktorá zarezovala na prelome tisícročí, by nemala zostať zabudnutá. Cítíme, že sa v mnohom ohľade musíme vrátiť k základu, k Ježišovi Kristovi. Podporiť to, čo bolo vybudované ako pevné a stále, a oželiť to, čo bolo zo slamy a sena. Takýto návrat je aj bolestivý, aj so stratami. Ale potrebujeme obnovenie a vieme, že Boh ho dáva v pokánie a odpustení. Preto chceme vyzvať celý cirkevný zbor k intenzívnejšiemu stretávaniu na modlitbách, k spolupráci, hľadaniu spoločnej vízie a k určitému prehodnoteniu cez pokánie. Verím, že tak spočínie v tejto neľahkej dobe nová milosť na naše spoločenstvo. Chcel by som na záver poďakovať všetkým svojim spolupracovníkom, zamestnancom i dobrovoľníkom za ich prácu, obetavosť aj mimoriadne prejavy lásky a ochoty v službe Bohu, blížnym a nášmu spoločenstvu. Prosíme Pána Boha, aby nás viedol svojim požehnaním a milosťou aj do ďalšieho obdobia a všetky svoje plány, túžby, očakávania i problémy vkladáme s dôverou do Jeho rúk.

JÁN HROBŇ,
zborový farár

UDALOSTI ZO ŽIVOTA NÁŠHO CIRKEVNÉHO ZBORU JANUÁR - APRÍL 2006

- ❑ 3. januára sa uskutočnil v našom kostole Novoročný koncert mužského a chlapčenského zboru ECHO z poľského Kalisza.
- ❑ 5. januára boli v Biblickej škole služby Božie, na ktorých sme sa stretli s bratmi a sestrami z rímsko- gréckokatolíckej cirkvi. Výklad slova Božieho mal brat farár Miroslav Macko.
- ❑ V nedeľu 8. januára bola v Biblickej škole prezentácia našich mladých z misijného pobytu v Rusku a Litve. Bola prvou zo štyroch predstavení zahraničných misijných návštef členov nášho zboru. Zbierky z týchto večerov išli na misijnú činnosť prezentovaných krajín.
- ❑ Od utorka 10. januára do nedele prebiehal novoročný modlitebný týždeň v našom cirkevnom zbore na tému: Žiť s hodnotami, dôstojne, s milosrdenstvom, s materinským citom, zodpovedne a v spoločnosti.
- ❑ 15. januára sa v Biblickej škole uskutočnila prezentácia misijného pobytu našich mladých v USA.
- ❑ 17. januára 2006 večer odišiel ku svojmu nebeskému Otcovi brat farár Ján Bohdan Hroboň. Ušnul ticho obklopený svojimi najbližšími. Posledná rozlúčka s ním bola v nedeľu 22. januára o 13.00 h v našom kostole. Kázal biskup VD Igor Mišina. Na rozlúčke sa zúčastnilo vyše 1200 bratov a sestier z nášho cirkevného zboru i celého Slovenska.
- ❑ 27. - 29. januára sa uskutočnili modlitby matiek v Biblickej škole. Zúčastnili sa na nich aj sestry z rímskokatolíckej cirkvi a Cirkvi adventistov siedmeho dňa.
- ❑ 29. januára bola ďalšia prezentácia našich mladých z misijnej cesty v Južnej Kórei.
- ❑ Na prezentácii 2. februára sme sa dozvedeli o misii na Ukrajine.
- ❑ 5. februára sa uskutočnil v Biblickej škole koncert amerických spirituálov. Účinkovala Patrícia Bach - operný spev a na klavíri ju doprevádzala Eva Barkanyi z Budapešti.
- ❑ 17. - 25. februára navštívili náš zbor a cirkev desiatí mladí Kórejci z partnerského cirkevného zboru Dong-an v Souli. Okrem iného programu sme pozvali našich hostí na obed do rodín. Brat farár Ko kázal na hlavných službách Božích v nedeľu, pozreli sme si zaujímavé vystúpenie s tradičnými tancami a ukázkami Tae Kwon-da. Predpokladáme rozvoj tejto spolupráce aj v budúcnosti.
- ❑ 26. februára sa konal po hlavných službách Božích výročný zborový konvent. Prednesené a konventom prijaté boli nasledovné správy: kňazská správa, hospodárska správa a rozpočet na r. 2006 a správa revíznej komisie.
- ❑ 19. februára sa uskutočnili rodinné služby Božie, ktoré sme mali aj za účasti návštevníkov z Južnej Kórey a poslúžili nám svedectvami.
- ❑ 4. marca sme mali prvýkrát ranné modlitby v zborovej sieni na fare. Konajú sa pravidelne každý piatok o šiestej hodine ráno. Zúčastňuje sa na nich 20-30 bratov a sestier, čo je veľmi povzbudzujúce.
- ❑ 19. marca boli v čase hlavných služieb Božích rodinné služby Božie s Večerou Pánovou.
- ❑ Satelitná evanjelizácia Pro Christ sa uskutočnila 20. - 27. marca v Biblickej škole. Zorganizovali ju naši mladí. Tešili sme sa zo slušnej účasti a kladných reakcií na program a výzvy. V rámci druhého večera prezentovali svoje misijné aktivity hostia z Nórska.
- ❑ Od 31. marca do 2. apríla poriadala Evanjelická základná škola seminár „Víkend s rodinou a o rodine“ v spolupráci s priateľmi z USA. Deti z EZŠ vystúpili 2. apríla na hlavných službách Božích a popoludní na rodinných službách Božích nám poslúžili sestry z USA svedectvom a krátkym programom.
- ❑ Pripravujeme volebný zborový konvent. Na základe písomného návrhu členov nášho cirkevného zboru pripravujeme listinu kandidátov do zborového presbyterstva a funkcionárov nášho zboru.

MARTINSKÝ EVANJELIK

Časopis Evanjelického a. v. cirkevného zboru v Martine. Vedie redakčný kruh: Ján Hroboň,

Ján Bohdan Hroboň, Peter Ďurík, Anička Mišunová, Miloš Kovačka,

Alžbeta Stančevová-Kátlovská, Katarína Suchá.

Vychádza šesťkrát do roka.

Redakcia a administrácia: Ev. a. v. farský úrad v Martine, Memorandové námestie

Registračné číslo: FKOMT 94/01176